

STORE NORSKE LEKSIKON

Innhold

- 3 Året 2019 kort oppsummert
- 3 Organisasjonane som står bak leksikonet
- 4 SNLs samfunnsoppdrag og -rolle
- 4 Norsk fagspråk og formidling på norsk
- 6 Kunnskap folk stolar på
- 6 Store norske leksikon og Wikipedia
- 8 Lesarane
- 9 Mest lesne artiklar
- 10 Slik lagar vi leksikon
- 12 Satsingar i 2019
- 12 Andre leksika som no er del av SNL
- 12 Innhaldet og oppdateringsstatus
- 14 Fagansvarlege og forfattarar
- 16 Kunnskapskjelde for media
- 17 Leksikonet i skulen
- 17 Sesongvariasjon i lesartala
- 18 Internasjonalt leksikonsamarbeid
- 19 SNL som teknologiekspertør
- 20 Store norske leksikons historie
- 21 Utfordringar
- 22 Organisasjonen
- 23 Leksikonet i tal og grafar

Verdas beste leksikon

Store norske leksikon er den største kunnskapsbasen med kvalitetssikra innhald i Noreg, signert av fagfolk og publisert under fullt namn. Dette gjer kjeldekritikk mogleg og er ein del av grunnlaget for open og opplyst samfunnsdebatt.

Gyldig kunnskap er ein føresetnad for å forstå, argumentere og påverke i eit demokratisk samfunn. I dag er nettet den offentlegheita vi lærer, les og debatterer i. Mangel på gode, digitale kjelder kan føre til at nettet blir eit ekko-kammer der det er vanskeleg å spore opphavet til fakta. Difor er vi stolte av at Store norske leksikon til no har vore det einaste nasjonalleksikonet i verda som har klart den digitale overgangen med ein open publiseringsmodell, oppdatert innhald og mange lesarar.

Leksikon har aldri vore så mykje lese som no. Medan truverdet til tradisjonelle media og forskning blir utfordra frå fleire hald og mange er urolege for falske nyhende og fakta, søker folk seg til kvalitetssikra kunnskapskjelder. 2019 var eit historisk godt år for leksikonet, med 93 millionar lesne artiklar og på det meste 2,9 millionar unike brukarar i månaden.

Suksessen blir lagt merke til også utanfor Noreg: I 2018 trekte Europaparlamentet fram Store norske leksikon som den kanskje mest vellukka modellen for å tilgjengeleggjere kvalitetssikra kunnskap for folket. Det eigenutvikla publiseringsystemet vårt er ein sentral del av denne modellen, og i 2019 byrja andre leksikonorganisasjonar å ta i bruk dette systemet. For berre eit par år sidan hadde få trudd at eit norsk leksikon kunne bli ein teknologileverandør til utlandet.

I 2019 arrangerte også SNL konferanse i Brussel der representantar for 17 nasjonalleksika deltok. Til no har dei fleste nasjonalleksika i verda arbeid åleine, frå 2020 er det duka for meir internasjonalt samarbeid. Det gjev meir og betre innhald for lesarar i mange land.

Dette hadde aldri vore mogleg utan samfunnsansvaret medlemsorganisasjonane og dei fagansvarlege tek gjennom formidlinga i leksikonet. Det hadde heller ikke vore mogleg utan støtte frå Nasjonalbiblioteket og Kulturdepartementet. Tusen takk!

Erik Bolstad
dagleg leiar, sjefredaktør

Knut Olav Åmås
styreleiar

2019 kort oppsummert

Store norske leksikon er eit ålmenleksikon som dekkjer alle kunnskapsområde. Leksikonet er gratis, fritt tilgjengeleg og reklamefritt. Med opptil 2,9 millionar brukarar i månaden og 440 000 lesne artiklar per dag, er snl.no Noregs største nettstad for kunnskapsformidling. I 2019 vart artiklane våre lesne 93 millionar gonger. Det er elevar og studentar som bruker oss aller mest.

Innhaldet i SNL er redaksjonelt stoff som blir laga i samarbeid mellom frivilljuge og fagekspertar. Alle kan bidra i kunnskapsdugnaden og få bidraga sine evaluerte av ein fagperson. Verket blir redigert etter redaktørplakaten.

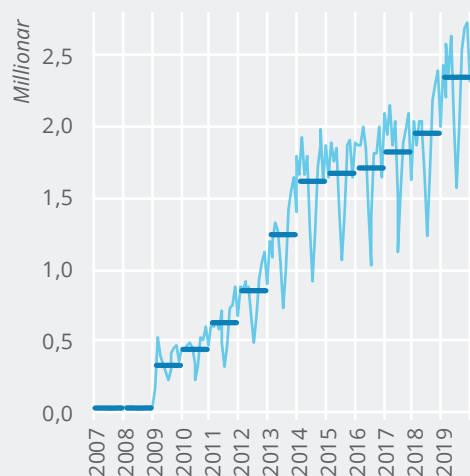
Store norske leksikon byggjer på verk

med røter helt attende til 1907. Innhaldet blir oppdatert, signert og kvalitetssikra av 800 fagsvarlege, der fleirtalet er forskarar ved vitskaplege institusjonar. Universiteta er sjølve stammen i leksikonet. Den faglege forankringa er synleg for lesarane og styrkjer truverdet vårt. Det er unikt at så mange akademikarar i eit land driv så omfattande formidling på ein felles plattform, og at dei når så mange lesarar. Det står framleis mykje arbeid framfor oss med både artikkeloppdatering og rekruttering av fagekspertar, men mykje av innhaldet i leksikonet er blitt svært godt.

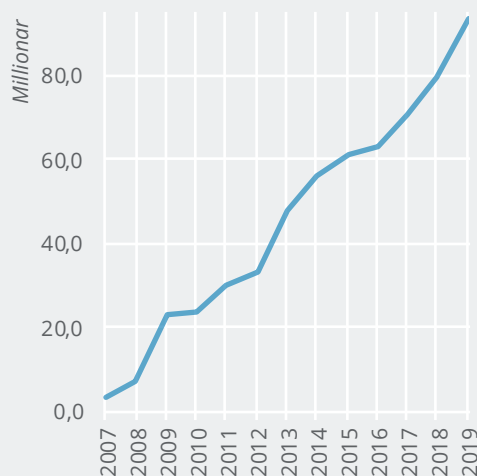
Leksikonet er blant dei mest brukte norsk-publiserte nettstadene.

Det er mange som les Store norske leksikon: I vanlege månader i 2019 var det rundt 2,5 millionar unike brukarar. Dette er ei svært kraftig auke samanlikna med tidlegare år; brukartala steig 33 prosent frå året før.

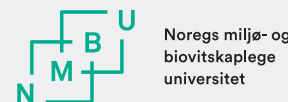
Unike brukarar per måned (lys) og gjennomsnittleg tal brukarar per måned per år (mørk). Brukartala i 2019 varierte frå 1,5 millionar i juli til 2,7 millionar i november.

Lesne artiklar per år. I 2019 vart artiklane i leksikonet lesne 93 millionar gonger. Det er svært gledeleg at den gode utviklinga i lesartal held fram.

Medlemsorganisasjonar i Store norske leksikon

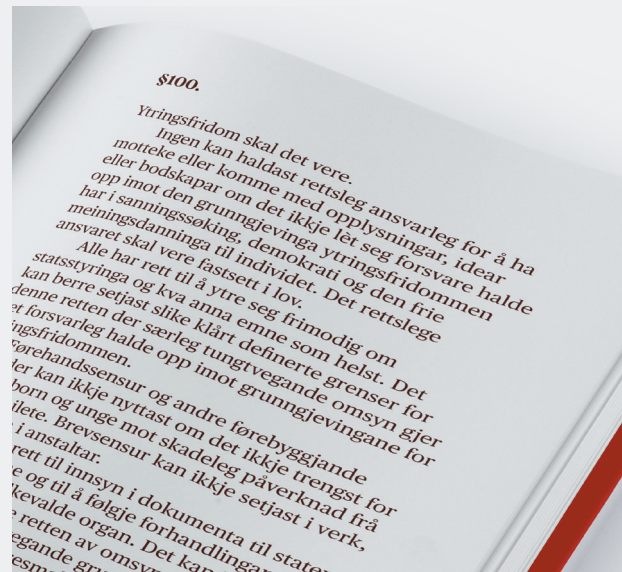

Foreininga Store norske leksikon er ein kunnskapsdugnad der universitet, høgskular og andre ideelle organisasjonar bidreg. I universitets- og høgskulelova er formidling definert som ei kjerneoppgåve, og SNL er ein av kanalane der universiteta når ut med kunnskap til verkeleg mange nordmenn.

Samfunnsoppdraget

Gyldig kunnskap er en forutsetning for å forstå, argumentere og påvirke i et demokratisk samfunn. Derfor sier Grunnlovens paragraf 100 ikke bare at myndighetene er pålagt å legge til rette for at den offentlige samtalen skal være åpen, men også for at den skal være opplyst. Dette er kjernen i samfunnsoppdraget til både Store norske leksikon og leksikonets medlemmer.

Demokratiseringen av medier har skapt en fragmentert offentlighet og spredt definisjonsmakten mellom mennesker, institusjoner og kommersielle aktører. De store norske institusjonene for forskning og utdanning har gått sammen om å opprettholde og styrke en kilde til felles kunnskap under én

§100 i Grunnloven om ytringsfrihet. Leksika og oppslagsverk er viktige grunnlag for en åpen og opplyst offentlig samtale.

merkevare som folk har stor tillit til: Store norske leksikon. Foran skjermer i klasserommene, i eksamenslokalene, i lesesalene, på bussen og hjemme tilegner både unge og gamle seg ny kunnskap om verden hver eneste dag gjennom 180 000 artikler, skrevet og kvalitetssikret av noen av landets fremste fagfolk.

TILGJENGELIGGJØR ET FELLESGODE

Universitetene og høyskolene tar et aktivt samfunnsansvar ved å formidle kunnskapen de produserer og besitter. De oppfyller kravet om å formidle bredt ved å stå bak leksikonartikler som det leses tre av hvert eneste sekund, døgnet rundt. Folket, som finansierer universitetene gjennom skatter og avgifter, får valuta for pengene gjennom et oppdatert, kvalitetssikret og gratis oppslagsverk. Slik blir fellesgodet kunnskapen utgjør tilgjengelig for alle.

Det er viktig at de største kunnskapsinstitusjonene samler seg rundt én felles plattform for formidling på nettet. SNL kommer høyt i søkeresultatene til Google og andre søkemotorer fordi vi er en troverdig kilde som er mye brukt og lenket til. Godt innhold spredt over mange ulike nettsider er vanskelig å finne for leserne; én felles plattform er lettere å bruke, og gjør i tillegg at informasjonen kommer høyere i søkeresultater og blir dermed synligere på internett.

EN AUTORITATIV KILDE

SNLs formål er «å publisere signert innhold redigert av fagfolk. Artiklene skal være kvalitetssikret med hensyn til faglig etterrettelighet og kildekritikk».

Et leksikon skal ikke bare samle faktaopplysninger, det skal også definere begreper og formidle analytiske framstillinger av hendelser,

emner og personer. I SNL bidrar noen av landets fremste fagfolk med slike analytiske tekster. Ved å gjøre dem tilgjengelige for alle bidrar leksikonet til et opplyst samfunn.

De fagansvarlige er håndplukkede eksperter innenfor hvert fagfelt. I tillegg er brukermedvirkning en viktig del av modellen. At alle har mulighet til å bidra skaper både gjennomsluktighet, engasjement og legitimitet. Endringsforslag og kommentarer fra bidragsyttere sørger for at vi drar nytte av kompetanse fra hele samfunnet. Samtidig unngår vi at leksikonet blir elitistisk og fjernt fra folk flest. Bidragene gjør det også lettere å holde leksikonet oppdatert.

Når mange hundre forskere skriver signerte artikler i SNL, skaper de kilder som det kan henvises til og der kvaliteten er enkel å vurdere basert på hvem forfatteren er. Artiklene fungerer som autoritative kildetekster, både for generell kunnskapsutvikling og i samfunnsdebatten.

INFRASTRUKTUR FOR KUNNSKAP

På samme måte som samfunnet trenger troverdige nyhetskilder, trengs tilsvarende gode kilder for grunnlaget og bredden i vitenskapen. Selv i et mylder av innhold er det ingen selvfølge å finne gode kilder. Det kommer helt enkelt an på hvem som skaper nettinnholdet og om det er mulig å finne fram til de gode kildene.

Store norske leksikon er infrastrukturen der forskerne har mulighet til å formidle faget sitt til allmennheten i et nøkternt og tilgjengelig språk.

Forskerne kan selv formidle grunnbegrepene direkte til allmennheten, uten at temaene må spisses for å passe en journalistisk vinkling eller baseres på nye forskningsgjennombrudd.

VITENSKAPENS STEMME

Det er viktig at forskere når ut med god kunnskap og fakta, ikke minst om stridsspørsmål. Store norske leksikon har vitenskapelig basert innhold. Vi har ikke som mål i seg selv at innholdet skal virke «nøytralt» eller gjengi hva folk flest er enige om. Derimot skal vi gjengi hva forskningen er enige om, eller beskrive faglige uenigheter der det er relevant.

ÅPENHET OM HVEM SOM SKRIVER

Store norske leksikon praktiserer full åpenhet, og for SNL betyr åpenhet også at kildekritikk skal være enkelt. Som Kulturkomiteen på Stortinget formulerte det i sin merknad til støtteordningen for nettleksikon: «Komiteen vil påpeke at åpenhet om hvem som skriver er vesentlig for å kunne utøve direkte kildekritikk, og derved kvalitetssikre og forbedre levende leksikalske oppslagsverk.»

Å mestre kildekritikk er en stadig viktigere forutsetning for å bli kunnskapsrik. Hos oss skal folk

kunne se hvem som står bak all aktivitet, og derfor krever vi at alle skriver under fullt navn. I tillegg er hver eneste revisjon av hver artikkel tilgjengelig: Man kan se hvem som har foreslått endringer, og like viktig, hvem som har godkjent dem.

Over tid danner oppdateringshistorikken en fortelling om hvem som har definert den norske kunnskapsarven.

Debatten om falske fakta og falske nyheter har kommet lenger i andre europeiske land enn i Norge. I 2018 og 2019 ga EU-parlamentets utredningstjeneste (EPRS) ut rapporter om europeeres tilgang til kvalitetssikrede oppslagsverk på eget språk. Norge og Store norske leksikon blir trukket fram som den kanskje mest vellykkede modellen. Rapporten skapte viktige ringvirkninger, ikke bare for SNL, men også for samarbeid mellom nasjonale leksika på tvers av landegrensene.

Rapporten og SNLs arbeid fikk oppmerksomhet blant annet i Dagens Næringsliv (til høyre).

DN Dagens Næringsliv

Europa kjemper mot falsk informasjon. I spissen står et norsk leksikon

POLITIKK
TEKST Eirik B. Traavik
FOTO Fredrik Solstad
25. JANUAR 2019

Store norske leksikon er blitt modell for flere europeiske land.

- Formidling på norsk gjør at flere forstår

- Når så å si all fagutvikling foregår på engelsk og formidles på engelsk, er det en stor og viktig oppgave å formidle fagstoff på norsk. For medisiner og også bruksområdet veldig tett opp mot pasienter, og da er det mange gode argumenter for å bruke norsk og anstrenge seg for å finne gode ord og uttrykk. SNLs lesertall og utstrakt bruk blant unge er et fantastisk utgangspunkt for å spre fagspråk på norsk.

Det sier Erlend Hem, leder for Gruppe for norsk medisinsk fagspråk og redaktør for Språkspalten i Tidsskrift for den norske legeforening. Han er også fagansvarlig for kategorien Medisinsk språk i Store norske leksikon. Kategorien har 1240 artikler, og er

lest 550 000 ganger det siste året.

- Norsk er et veldig rikt språk. Det er mange muligheter til å formulere seg både rikt og godt på norsk, også med medisinsk fagspråk. Jeg gleder meg over at SNL har en aktiv holdning til å bruke norsk fagspråk. På konferansen Norsk fagspråk i forskning og høyere utdanning ble SNL trukket fram. Det er gull at SNL er en tilgjengelig kilde for alle og at det brukes så aktivt.

Som det sies i stortingsmeldinga Mål og mening: «Ordbøker og leksikalske oppslagsverk utgjør en viktig del av den totale skriftkulturelle infrastrukturen i eit språksamfunn. (...) Eit livskraftig nasjonal-

leksikon, som i dag må finnast i digital grunnform, er ein nødvendig del av ein språkleg infrastruktur for framtida.»

Hem har også undersøkt behovet for norsk fagspråk:

- For noen år siden lot vi allmennleger lese en artikkel på enten norsk eller engelsk. Selv fagpersoner som er vant med engelsk fagspråk fikk med seg mer når de leste på norsk. Som kollega Magne Nylenna sier: «De tenker på norsk, de snakker på norsk, de drømmer på norsk. Det er det språket vi må bruke.»

STORE NORSKE LEKSIKON ♥ WIKIPEDIA

Store norske og Wikipedia brukes til ulike formål, og vi mener at de to oppslagsverkene gjør offentligheten bedre på hvert sitt vis: Store norske leksikon er på sitt beste i definisjoner og analyser der god faglig forståelse tilfører merverdi. Wikipedia er et fantastisk oppslagsverk til fakta-informasjon om for eksempel kjente personer eller geografiske enheter, men uten faglig kvalitetssikring.

Wikipedia har samlet høyere lesertall enn Store norske leksikon. Hovedårsaken er at vi ikke dekker like mange områder. Både personer, hendelser, steder og begreper som omtales i Store norske leksikon, skal ha nasjonal eller faglig relevans.

For artikler som er relevante for akademisk formidling, har Store norske leksikon ofte like mange lesere som norsk Wikipedia: Geografi og populærkultur er mindre lest, mens innen jus, litteratur, religion, historie og lignende, har vi gjerne like mange lesere. Medisinartikler er til dels mye mer lest i Store norske leksikon. Både norsk og engelsk Wikipedia lenker mye til Store norske leksikon som kilde.

MEST LEST I STORE NORSKE LEKSIKON OG WIKIPEDIA I 2019

Både Store norske leksikon og Wikipedia er åpne for at «hvem som helst» kan bidra. I SNL går imidlertid en fagperson gjennom alle endringsforslag før publisering, og ingen bidragsyttere får lov til å være anonyme. Begge modellene har fordeler og ulemper: Wikipedia kan ofte være raskere, mens SNL er på sitt beste i artikler der faglig forståelse, definisjoner og analyser tilfører merverdi. Det ser ut til at leserne våre forstår forskjellen mellom oppslagsverkene og bruker oss til ulike ting: Blant de hundre mest leste artiklene i SNL og norsk Wikipedia er det ingen overlappende tema.

STORE NORSKE LEKSIKON

1. hinduisme
2. buddhisme
3. islam
4. første verdenskrig
5. jødedom
6. kristendom
7. Den franske revolusjon
8. Den kalde krigen
9. andre verdenskrig
10. Norges litteraturhistorie

NORSK WIKIPEDIA

1. Tsjernobyl-ulykken
2. Norge
3. Håndball-VM 2019 menn
4. Norges største tettsteder
5. USA
6. Håndball-VM 2019 kvinner
7. Elizabeth II
8. Freddie Mercury
9. Ted Bundy
10. Eurovision Song Contest

ENGELSK WIKIPEDIA

1. Avengers: Endgame
2. Deaths in 2019
3. Ted Bundy
4. Freddie Mercury
5. Chernobyl disaster
6. Highest-grossing films
7. Joker (2019 film)
8. Marvel Cinematic films
9. Billie Eilish
10. Keanu Reeves

Kilder: Google Analytics (SNL). Andrew G. West, <https://bit.ly/2NiSi3x> (eng. Wikipedia). tools.wmflabs.org/topviews (no. Wikipedia)

Kunnskap folk stoler på

Leksikon har for første gang i historien blitt allemannseie, og aldri før har så mange nordmenn lest leksikon som nå. Mens papirleksikon var en dyr investering som fantes i et mindretall av norske hjem, er nett-leksikonet tilgjengelig for alle med tilgang til internett - og i dagens Norge er dette praktisk talt alle.

Oppslutningen om Store norske leksikon er stor og voksende: I 2019 hadde snl.no 93 millioner sidevisninger, 17 prosent mer enn i 2018. Nær 400 000 unike brukere var innom snl.no på vanlige hverdager utenfor feriene, og i januar 2020 hadde leksikonet 2,9 millioner unike brukere, noe som er ny

rekord. Veksten ser ikke ut til å flate ut: Vekstraten i 2019 var fire prosentpoeng høyere enn i 2018.

HØY TILLIT

Disse tallene er et resultat av flere års jobbing for å styrke innholdet og et strategisk kommunikasjonsarbeid for å fortelle hvordan innholdet skapes og kvalitetssikres. SNL står svært sterkt blant de unge, både i kjennskap, bruk og tillit, noe skoleverket har mye av æren for.

I januar 2019 og januar 2020 gjennomførte Opinion to store undersøkelser for Store norske leksikon. Undersøkelsene gir god innsikt i tilliten og oppslut-

Store norske leksikon har svært høy kjennskap og tillit blant skoleelever.

97 prosent av elever i aldersgruppa 15–18 år sier at de stoler på det som står i Store norske leksikon i stor eller svært stor grad.

Lærerne er noen av SNLs fremste ambassadører, men redaksjonen besøker også videregående skoler når anledningen byr seg. Her er SNL på besøk hos elevene i medier og kommunikasjon ved Alta videregående skole i Finnmark.

ningen SNL har i den norske befolkningen i dag, ti år etter at leksikonet stod i fare for å bli lagt ned: 56 prosent av befolkningen vet at snl.no er nettadressen til Store norske leksikon; i aldersgruppen 15-18 år er 99 prosent kjent med dette, mens blant dem over 50 år er tallet under 30 prosent. Kjennskapen til snl.no faller altså jo eldre man blir. 26 prosent av dem som kjenner SNL, bruker snl.no én eller flere ganger i uka, og selv blant dem over 60 er over halvparten av dem som kjenner til snl.no innom leksikonet én gang i måneden eller oftere.

Undersøkelsene viser også at tilliten til leksikonet er svært høy: 93 prosent av dem som kjenner til SNL, svarer at de stoler på innholdet i stor eller svært stor grad, mens bare én prosent svarer i svært liten eller liten grad. 88 prosent vet at SNL er skrevet og kvalitetssikret av fagfolk, og 83 prosent er litt eller helt enige i påstanden «Jeg får svar på det jeg lurer på i Store norske leksikon». 82 prosent stoler mer på SNL enn på Wikipedia, mens bare

tre prosent stoler mer på Wikipedia enn på SNL. Mens halvparten svarer at de har funnet feil på Wikipedia, har bare fem prosent gjort det samme på SNL.

UTFORDRINGER

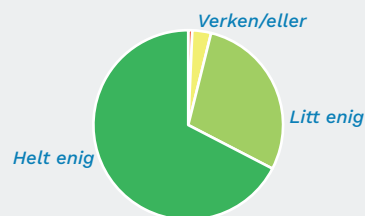
Kjennskapen til SNL som en digital kunnskapskilde er altfor lav blant dem over 50 år. I denne aldersgruppen forbindes SNL først og fremst med skinninnbundne bøker og ikke en nettside. Måttet merkevare- og omdømmebygging i denne aldersgruppen er derfor et prioritert område for SNL.

Vi har også åpenbart ikke lykkes med å formidle at SNL er åpent for at alle kan bidra: Bare syv prosent av dem som kjenner til snl.no, vet at alle kan bidra med innhold til Store norske leksikon; dette er en utfordring. Vi er stolte over å ha funnet en modell der vi er åpne for at alle kan bidra til leksikonet, samtidig som det fortsatt er kvalitetssikret av fagfolk.

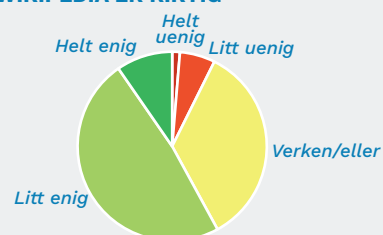

Slik svarer nordmenn når vi ber dem beskrive SNL med tre ord.

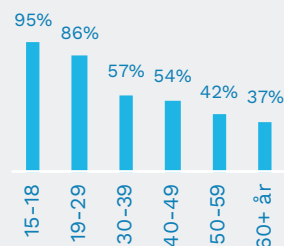
«JEG HAR TILTRO TIL AT DET SOM STÅR I STORE NORSKE LEKSIKON ER RIKTIG»

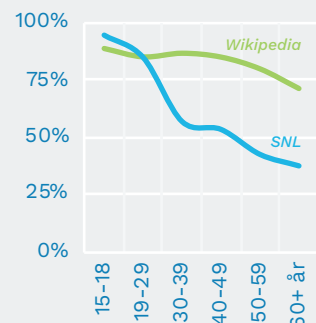
«JEG HAR TILTRO TIL AT DET SOM STÅR I WIKIPEDIA ER RIKTIG»

KJENNSKAP TIL NETTLEKSIKONET I ULIKE ALDERSGRUPPER

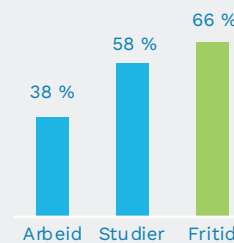

Det digitale leksikonet er definitivt best kjent blant de yngste: 95 prosent kjennskap blant dem mellom 15 og 18. Blant de eldre er kjennskapen til SNL som en digital tjeneste altfor lav.

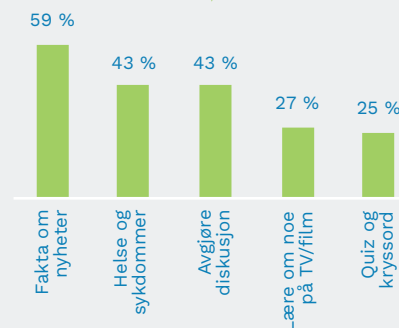

Kjennskap til norsk Wikipedia (grønn) og Store norske leksikon (blå) i ulike aldersgrupper. Blant de yngste er SNL mest kjent og mye brukt, men kjennskapen og bruken synker med alderen. Kjennskapen til SNL har imidlertid økt mye også i de eldre gruppene de siste årene. For fem år siden var kjennskapen mye lavere.

HVA BRUKES STORE NORSKE LEKSIKON TIL?

SNL er mest brukt på fritiden (se grafen nedenfor). I aldersgruppen 15-29 år er skolearbeid og studier det klart viktigste bruksområdet. **90 prosent av norske skoleelever har benyttet SNL i skolearbeid.**

«Fritidsbruk» av SNL: 59 prosent bruker SNL for å lese om noe i nyhetsbildet, 43 prosent for å lese om egen eller andres helse. 27 prosent leser om noe de har sett på TV/film.

Kilde alle grafer: Undersøkelser utført av Opinion i 2019 og 2020

Leserne

Lesertallene til Store norske leksikon har økt i flere år, og veksten fortsatte i 2019. I november 2019 hadde SNL for første gang mer enn 2,7 millioner unike brukere på én måned, og i løpet av året leste folk mer enn 93 millioner artikler.

I 2019 nådde vi også langt flere *nye* lesere enn tidligere. I 2019 hadde vi 31,8 prosent flere nye brukere enn i 2018. Antallet brukere totalt har også steget voldsomt, 33 prosent økning i 2019. Til gjengjeld var det i 2019 en nedgang i antallet sidevisninger per bruker på 8,6%. I 2019 ble leksikonet altså lest oftere og av mange flere, men litt færre artikler av gangen.

Dersom leksikonet hadde vært med i TNS Gallups offisielle statistikk over norske nettsteder, hadde det i sin beste uke ligget på tredjeplass på lista over de mest brukte norskpubliserte nettstedene.

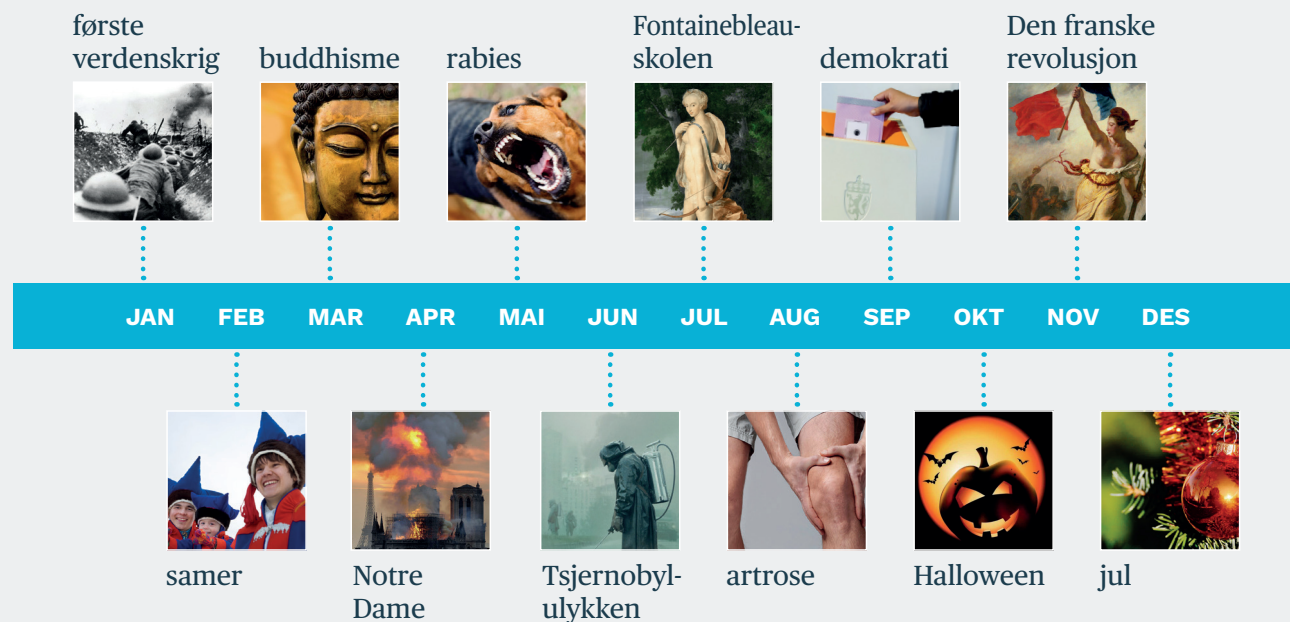
BEDRE INNHOLD GIR FLERE LESERE

Vi ser at lesertallene øker i takt med at innholdet blir bedre, og vi kan regne med at stadig flere kommer til SNL fordi de forventer godt innhold. I tillegg fører de hyppige oppdateringene til at vi også scorer høyere i søkemotorene. Google er den desidert viktigste inngangsporten for leksikonet, og 89 prosent av leserne kommer til snl.no derfra.

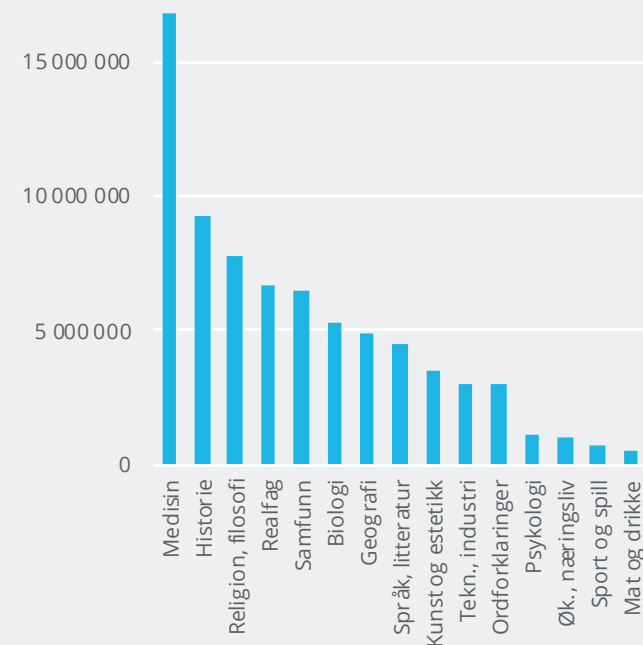
Høsten 2018 gjorde Google store endringer i algoritmene for sortering av søkeresultater, og nettsteder med troverdig informasjon ble rangert høyere.

Artiklene i SNL blir derfor vist høyere opp blant søker treffene, og dette leder flere lesere til våre artikler. Vi ser en direkte sammenheng mellom store artikkeloppdateringer og lesertall: De gode og gjennomarbeidede artiklene leses mye.

Veksten fra 2018 fortsatte i 2019, og hoppet i lesertall ser ut til å være permanent. Det er gledelig at vi når ut til stadig flere.

Mye leste artikler i Store norske leksikon per måned i 2019. De mest leste artiklene i hele 2019 var hinduisme (lest 175 552 ganger), buddhisme (163 120), islam (155 154), første verdenskrig (134 582) og jødedom (133 588).

Mest leste kategorier i Store norske i 2019. Medisinartiklene ble lest 16,7 mill. ganger, en økning på 3,5 mill. fra 2018.

MEST LEST

Samlet sett er medisin og helsestoff mest lest (medisinartiklene ble lest 16,7 millioner ganger i 2019), samtidig som vi ser klare spor i statistikken etter temaer, begreper, personer og fenomener som dukker opp i mediens nyhetsdekning. De høyeste lesertallene finner vi i artikler om temaer som er pensum for skoleelever og studenter.

De fem aller mest leste artiklene i 2019 var de samme som året før: hinduisme (lest 175 552 ganger i løpet av året), buddhisme (163 120), islam (155 154), første verdenskrig (134 582) og jødedom (133 588). Disse fem artiklene ble lest 19 prosent flere ganger enn året før, noe som tyder på at SNLs posisjon som læringsressurs blir stadig sterkere.

HVEM LESER LEKSIKON?

Den største leserkaren vår er elever og studenter: Lesertallene er høyest på høsten når studentene kommer til universitetene, og synker i alle undervisningsfrie perioder.

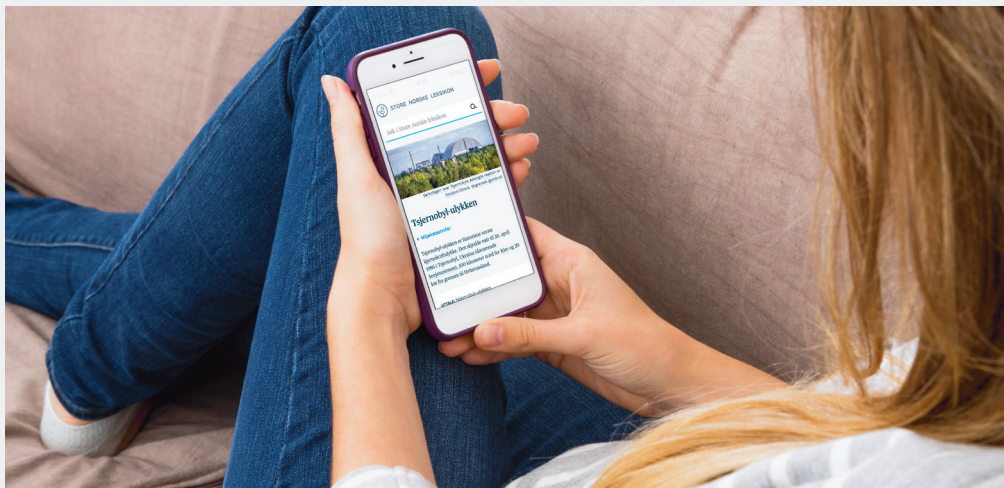
I Opinion-undersøkelser utført i januar 2019 og januar 2020 svarte 95 prosent av dem mellom 15 og 18 år at de kjente til snl.no, og av disse svarte 73 prosent at de bruker leksikonet én eller flere ganger i uka, mens 24 prosent av respondentene i aldersgruppen 19-29 år svarte det samme.

Skoleelever og studenter utgjør likevel bare én av mange lesergrupper og er langt fra i flertall. Store norske leksikon har år for år økt oppslutningen i den generelle befolkningen, enten de skal finne fakta til familiequizen, gjøre research på jobb,

forstå bakgrunnen for store og små nyheter, eller rett og slett bare tilegne seg ny kunnskap fra lenestolen.

Dette publikumet sprer seg på mange flere artikler: De leser saker i nyhetsbildet, i 2019 for eksempel om *Notre Dame* da det brant i den ikoniske kirken, om *Tsjernobyl-ulykken* da mini-serien «Chernobyl» rullet over skjermen, eller om *Valhall* etter terrorforsøket i Bærum. Den nye og store artikkelen om Etiopias statsminister *Abiy Ahmed* fikk også svært gode lesertall da han ble tildelt Nobels fredspris for 2019.

Ikke minst leser disse leserne artikler fra Store medisinske leksikon, som *Parkinsons sykdom* (72 000 lesere i 2019), *karbohydrater* (71 000), *artrose* (69 000) og *bukspyttkjertelen* (63 000).

POPULÆRE TV-SERIER GIR HØYE LESERTALL

Populære TV-serier fører til økt lesing av leksikonartikler. 76 prosent av dem som ser på TV, leser om relaterte emner på mobilen samtidig (Statista, 2019). I 2019 førte HBO-serien *Chernobyl* til kraftig øking i lesinga av artikkelen om Tsjernobyl-ulykken. Artikkelen er skrevet av en av Norges ledende eksperter på hvordan radioaktivitet påvirker mennesker og miljø; professor Brit Salbu ved NMBU. Det er få andre steder enn SNL hvor fagtekster får seksifrede lesertall!

61 PROSENT LESTE LEKSIKONET FRA MOBIL ELLER BRETT I 2019

Bruken av SNL øker fra alle plattformene, men mobilbruken øker aller mest. Det var 57 prosent flere lesere fra mobil i 2019 sammenlignet med 2018, mens desktop og nettbrett «bare» økte 12 prosent. Nettsidene tilpasser seg automatisk ulike skjermstørrelser for å gi en god leseropplevelse. Medisinstoffet er overrepresentert på mobil sammenlignet med desktop, særlig på kveldstid. På mobil leser folk i snitt 1 minutt og 11 sekunder, på nettbrett 2:36 og på PC/Mac 3:36.

Slik lager vi leksikon

KUNSTEN Å FÅ 800 FAGFOLK TIL Å JOBBE SAMMEN

I Store norske leksikon skal du kunne forvente å finne oppdatert og kvalitetssikret innhold. For at vi skal lykkes med det, må vi ha en god og effektiv metode.

Fagansvar er det grunnleggende prinsippet: Hver kategori i leksikonet kan ha én fagansvarlig, og hver artikkel hører til én kategori. En fagansvarlig er en håndplukket ekspert som har ansvar for å forvalte et område av leksikonet. Samme person kan ha fagansvaret for flere kategorier.

Det er redaktørene som avgjør hvem som skal være fagansvarlige. Vanligvis er det vi som oppsøker dem fordi vi trenger nye eksperter på bestemte områder, men det hender også at fagfolk kontakter oss selv med ønske om å bli fagansvarlige.

HVEM SKRIVER ARTIKLENE?

De fagansvarlige skriver nye artikler og oppdaterer de gamle artiklene. Tekstene i leksikonet bygger nesten alltid på tidligere versjoner. Det er en unik form for samskriving, der for eksempel botanikere i dag bygger videre på og korrigerer artikler fra forrige generasjons botanikere.

Redaktørene skal ikke skrive artikler selv. Vår jobb er å finne gode fagansvarlige, motivere dem til formidling, hjelpe dem med prioritering og å finne presise og tilgjengelige formuleringer. Sammen sørger vi for at artiklene er faglig troverdige, har godt språk, bilder og lenker, at de er balanserte og følger en enhetlig form.

PRIORITERING OG DUGNADSÅND

Det er en utfordring å skulle ha oversikt og styre arbeidet. Hvor oppdaterer de fagansvarlige, og hvor burde vi legge inn innsatsen nå? Hvor har folk foreslått endringer og kommentert, og har den fagansvarlige svart? Og sist, men ikke minst: Hvordan kan en liten redaksjon sørge for at 800 ulike mennesker fra hele landet arbeider best mulig - og ganske likt - med 180 000 artikler?

SNL og SML har 170 000 artikler som alle forventes å være faglig gyldige til enhver tid. Det er en enorm mengde innhold som skal vedlikeholdes. I tillegg har vi fortsatt mye «papir» - det vil si artikler som kan ha godt innhold, men som mangler det folk forventer av et digitalt leksikon: lenker, bilder og fulle setninger.

Når redaksjonen verver og veileder fagansvarlige, prioriterer vi etter lesertall, aktualitet, hvor faglig

Noen nye, gode artikler som ble publisert i 2019.

sentralt innholdet er og i hvilken grad det er utdatert. Samtidig er leksikonet en dugnad. Alle vet at når det først dukker opp ivrige entusiaster på en dugnad, er det lurt å holde dem i gang. Og på noen områder har det vært langt enklere å finne engasjerte eksperter enn på andre. Derfor er enkelte fagområder mye mer gjennomarbeidet enn andre, blant annet innen musikk, kunst, norsk geografi, anatomi og design.

INTERAKSJON

De fagansvarlige har tilgang til løpende, oppdatert statistikk for artiklene sine, både lesertall og tidspunkt for siste oppdatering. Dette er en stor hjelp for redaktører og fagansvarlige når vi prioriterer hvor vi skal legge innsatsen, og ikke minst er lesertallene inspirerende for de fleste.

Redaktørene følger med på det de fagansvarlige gjør, og dessuten på lesertall og innkomne forslag. De fagansvarlige er forventet å behandle alt fra spørsmål fra skoleelever til fagtunge endringsforslag om komplisert stoff.

TEKNISK PLATTFORM

Store norske leksikon er i dag en ren nettjeneste, og innholdet er helt avhengig av en god teknisk plattform. Plattformen er grunnlaget for gode leseopplevelser – at det er godt å lese artiklene, at det er enkelt og raskt å finne det du leter etter og at søkemotorene klarer å indeksere innholdet. Samtidig er den tekniske plattformen arbeidsverktøyet til de fagansvarlige og redaksjonen.

Publiseringsverktøyet er spesialutviklet for leksikonet. Det er selskapet –Minus som har utviklet plattformen de siste ni årene, i nært og daglig samarbeid med redaksjonen. Leksikonet har en rekke særegne behov som følge av modellen vår: Det må være tydelig definert hvem som har ansvar for hver enkelt artikkel, systemet må holde orden på hvem som har oppdatert hva, betalinger til fagansvarlige, kommentarer og innspill.

Fra 2017 har det kommet mange nye funksjoner,

som statistikk og kvalitetsvurderinger, som har gjort arbeidsflyten mye mer effektiv.

NYTT DESIGN

I 2019 fikk Store norske leksikon nytt design. De viktigste forskjellene fra det gamle designet er at artiklene har fått frisker utseende og flere elementer, forsidene har fått mer innhold, og det er lagt til lesetips i bunnen av alle artikler. I gamle dagers papirleksikon ble man ofte fristet til å lese litt mer når man først hadde slått opp, nå håper vi å gjenskape denne effekten ved å gi lesetips om både relaterte og helt urelaterte artikler. Slik kan vi få flere til å lese det beste innholdet.

SNL fikk også ny logo i 2019, en nysgjerrig fugl med forstørrelsesglass som hode.

Markus Slettholm
@Slettholm

Det kan hende jeg ikke henger med i tiden, men kategorien «sørgelig lite lest» på de nye nettsidene til @storenorske er en fest. Bare å klikke seg inn for å lese sprayboks-artikkelen eller den om økonomi og næringsliv i El Salvador.

6. mai 2019

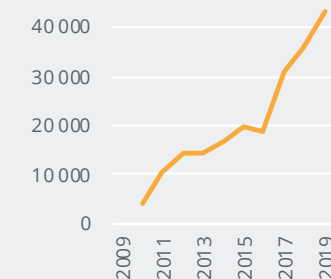
I det nye designet i 2019 kom «sørgelig lite lest», en liste over artikler som hadde fortjent flere lesere.

Mest lest i går	Uvanlig mye lest	Sørgelig lite lest
Hinduisme hinduisme	Russiske ord og uttrykk bojar	Orkidéfamilien hvit skogfrue
Norske klassiske sangere Mari Eriksmoen	Norske klassiske komponist... Bojarenes inntogsmarsj	Industri- og teknologihistorie sprayboks
Ord og uttrykk slå i hartkorn	Hode og hals tungebenet	Motiver i bildende kunst død - bildekunst
Norske klassiske sangere Bror Magnus Tødenes	Nesledyr sjøanemoner	Hus og hjem husflid

Forsiden på snl.no har lister over mye leste artikler. Her er ett eksempel fra 16. august 2019. Dagen før ble Oslo-filharmoniens 100-års-jubileum markert med direktesendt festkonsert på NRK der Bror Magnus Tødenes og Mari Eriksmoen var solister, og blant annet «Bojarenes inntogsmarsj» av Johan Halvorsen stod på programmet. Slike hendelser vises godt i artikkelstatistikken.

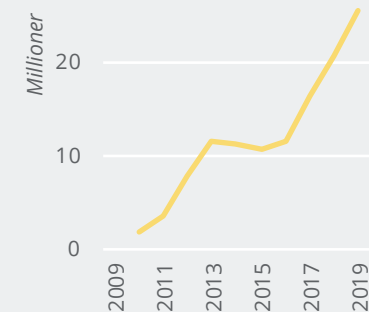
Flest oppdaterte artikler noensinne

I 2019 ble det oppdatert 43 401 artikler, en økning på 21 prosent fra 2018, og mer enn dobling fra 2016.

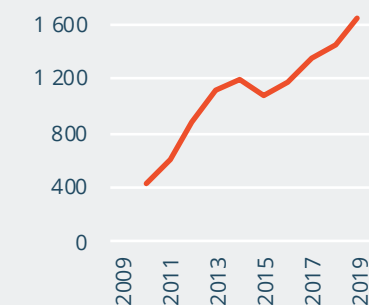
Flest publiserte tegn noensinne

25 millioner tegn ble publisert i 2019. Hvis vi fortsatt hadde laget papirleksikon, ville dette tilsvar 3,5 store bind.

Flest bidragsytere noensinne

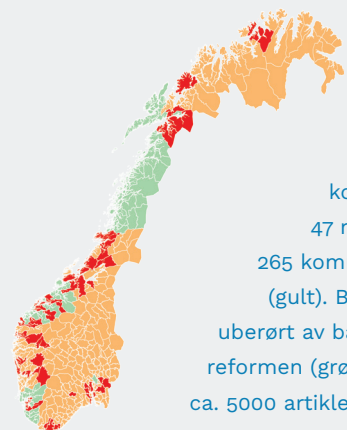
I 2019 var det 1650 aktive bidragsytere i leksikonet, over 70 prosent var frivillige.

Satsinger i 2019

NYE FYLKER OG KOMMUNER

1. januar 2020 våknet mange nordmenn i et nytt fylke eller en annen kommune, og flere tusen geografiartikler i SNL ble samtidig utdatert. I 2019 gjorde vi mye arbeid for å være i forkant av reformene, blant annet ved å lage ferdig hovedartikler om nye kommuner og fylker.

Per 2020 har Norge 356 kommuner. I kommunereformen ble 119 tidligere kommuner slått sammen til 47 nye (markert rødt i kartet). 265 kommuner er nå i et nytt fylke (gult). Bare 82 kommuner var helt uberørt av både kommune- og regionreformen (grønt). Reformene førte til at ca. 5000 artikler i SNL måtte oppdateres.

TO PROFESSORER + 60 STUDENTER = GOD LÆRING OG GODT INNHOLD

Siden 2017 har prosjekter der studenter skriver artikler til Store norske leksikon i samarbeid med en fagansvarlig vært en viktig satsning.

I 2019 var om lag 40 studenter i farmasi (UiO) og 20 studenter i biokjemi (NMBU) med i prosjektet, og resultatet var 72 oppdaterte og 15 nyskrevne artikler.

HISTORIE

Historiestoffet i SNL har høye lesertall, og sentrale artikler som andre verdenskrig, den franske revolusjon og den kalde krigen, ligger på topplisten hvert eneste år. Redaksjonen jobber kontinuerlig med at flere av de viktigste historiske hendelsene og personene skal få store, gjennomarbeidede hovedartikler. I 2019 førte denne satsingen på historiestoffet til nye hovedartikler om Svartedauden, den industrielle revolusjon, Olav Trygvason og Martin Luther King jr.

MASKINGENERERT PROSA KOMBINERT MED FAGEKSPERTISE

SNL har eksperimentert med å maskingenerere prosa i noen år. Vi tror at kombinasjon av maskingenerert og menneskeskrevet tekst ofte kan gi den beste kvaliteten: Maskingenerert tekst kan være veldig presis og det er mulig å gjøre mange oppdateringer raskt, mens mennesker kan tilføre analyse og kontekst. Et leksikon trenger begge deler. I 2018 og 2019 har vi gjort 31 771 maskinoppdateringer av til sammen 29 419 artikler.

I 2019 har vi også gått enda lenger i å maskingenerere prosa og bygge videre på dette med menneskelig arbeid. Vi maskingenererte for eksempel artikler om noen hundre turisthytter med basisinformasjon, før en av landets fremste eksperter på turisthyttenes historie gikk i gang med å skrive inn historie og analytisk innhold.

Andre leksika i SNL

De siste årene har vi inkorporert flere leksikalske oppslagsverk i SNL. Ved å legge eksisterende leksika inn som artikler i SNL, blir innhold av høy kvalitet lettere å finne for publikum, det får flere lesere og blir oppdatert av fagekspertene.

- ▶ *MetLex*. I 2017 overførte Meteorologisk institutt oppslagsverket *MetLex* til SNL. Artikkene er skrevet sammen med de opprinnelige meteorologiartikkene i SNL og blir gradvis utvidet av fagekspertene ved Meteorologisk institutt.
- ▶ *Arkitekturleksikon*. I 2018 overtok SNL de digitale rettighetene til *Arkitekturleksikon*, forfattet av

Arne Gunnarsjaa. Tekstene er i ferd med å bli publisert og oppdatert av en gruppe arkitekter. Ambisjonen vår er å lage den mest komplette norskspråklige oversikten over arkitektur og arkitektfaglige begreper noensinne.

- ▶ *Norsk presses historie*. I 2018 ga Universitetsforlaget SNL tillatelse til å publisere alle artiklene om historien til så og si alle aviser som noensinne er gitt ut i Norge.
- ▶ *Kirker i Norge*. I 2019 ga Arfo forlag SNL tillatelse til å publisere artiklene fra bindet om de norske stavkirkene. I 2020 går vi løs på andre kulturhistorisk viktige kirker.

Innholdet

Vi gir ut fire leksika på snl.no:

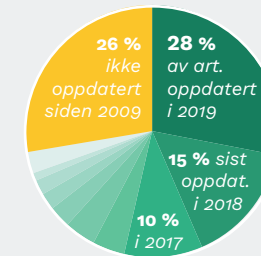
- ▶ **STORE NORSKE LEKSIKON - SNL** er hovedleksikonet med 158 610 artikler. Det er et allmennleksikon, oppdatert av fagfolk hver eneste dag.
- ▶ **STORE MEDISINSKE LEKSIKON - SML** er Norges største medisinske oppslagsverk med 12 203 artikler. SML oppdateres av fagansvarlige medisinerere.
- ▶ **NORSK BIOGRAFISK LEKSIKON - NBL** er et historisk verk som er publisert slik det kom ut fra 1999 til 2005. Det inneholder 5 855 artikler om sentrale personer i norsk historie, og blir ikke oppdatert.
- ▶ **NORSK KUNSTNERLEKSIKON - NKL** er et historisk verk med 3 819 artikler om norske kunstnere. Innholdet er det samme som ved utgivelsen (1982 til 1986). Nasjonalmuseet eier NKL, men vi publiserer det.

Store norske leksikon slik det fremstår i dag er i stor grad basert på papirleksikonet i 16 bind som Kunnskapsforlaget utga i årene 2005-2007. Med årene har eksisterende artikler blitt utvidet og nye kommet til, slik at SNL og SML nå består av til sammen 170 000 artikler som ville utgjort 32 bind dersom det skulle vært utgitt i papirformat i dag. Artiklene er alt fra korte begrepsdefinisjoner til lange historieartikler.

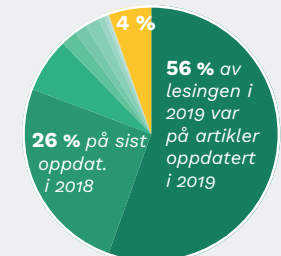
Siden 2016 har redaksjonen særlig konsentrert seg om å komme gjennom alle artikler som ikke har blitt kvalitetssikret eller oppdatert siden de ble publisert på nett i 2009, noe som er en formidabel oppgave.

Ved inngangen til 2020 hadde vi kommet gjennom 75 prosent av artiklene. I arbeidet har vi prioritert de mest leste artiklene først, og 96 prosent av lesingen i leksikonet er nå på artikler som er oppdatert. Men det betyr også at det gjenstår å gå gjennom 46 000 «urørte» artikler fra papirleksikonet.

OPPDATERINGSSTATUS FOR ARTIKLENE

LESING AV OPPDATERTE / UOPPDATERTE ARTIKLER

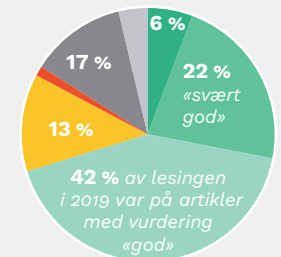

De mest leste artiklene i SNL er oppdaterte og gjennomarbeidede, men 26 prosent er ikke blitt oppdatert siden papirleksikonet. En del av disse artiklene står seg godt uten oppdatering (f.eks. avdøde forfattere eller ord- forklaringer), men mange bør utvides og forbedres.

KVALITETSVURDERINGER AV ARTIKLENE

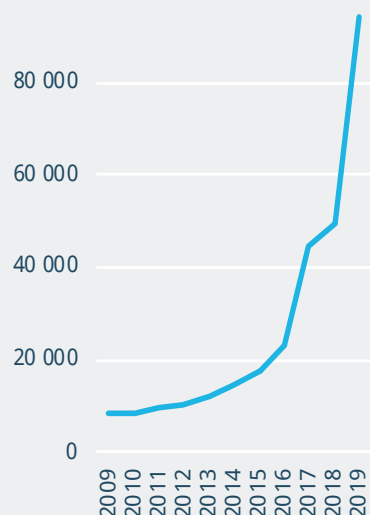
LESING ETTER KVALITETS- VURDERING

I 2017 innførte SNL et kvalitetsvurderingssystem for artiklene. Artikler blir vurdert etter en femdelst skala: **1** «en av de beste artiklene», **2** «svært god», **3** «god», **4** «trenger oppdatering» og **5** «kritiske problemer». Vurderingene er grunnlaget for arbeidslister for de fagansvarlige.

45 prosent av artiklene (81 919) har blitt manuelt vurdert etter at systemet ble innført. 55 prosent av artiklene er maskinelt vurdert med ulike algoritmer.

De gode artiklene leses langt mer enn de dårlige. Det er for eksempel bare 307 artikler med kvalitetsvurdering 1 («en av de beste»), men disse artiklene står for 6 prosent av lesingen.

ANTALL BILDER I LEKSIKONET

er fortsatt for lavt, men i 2019 fikk vi inn nesten 45 000 nye bilder. Med det er det til sammen 94 182 bilder i 42 116 artikler. Det betyr likevel at bare 24 prosent av artiklene har bilder.

I 2019 donerte den danske bildebasen BioPix en stor bildebase til oss, og vi fikk inn mange bilder av planter, dyr, insekter og andre arter. Tusen takk!

Bildelegging av artiklene vil fortsette å være en sentral oppgave i årene som kommer.

ANDEL AV ARTIKLENE SOM HAR FAGANSVARLIG

Det gjenstår en del rekruttering før alle artikler har en fagansvarlig, men vi er godt på vei! Vi må ha over 1000 fagansvarlige for å dekke leksikonet, ved inngangen til 2020 var det 800.

Fagansvarlege og forfattarar

Kvaliteten på innhaldet i Store norske leksikon stammar frå dyktige og dedikerte fagansvarlege og fagmedarbeidarar.

Ein fagansvarleg er ein fagekspert som har ansvar for éin eller fleire kategoriar i leksikonet. Dei oppdaterer artiklar, handsamar endringsframlegg, svarer lesarane og formidlar kunnskap til ålmenta. Fagmedarbeidarane er ei blanding av fagekspertar som leverer artiklar, studentar som oppdaterer enklare artiklar og illustrasjonar, og andre personar som blir rekrutterte av redaksjonen til spesifikke oppgåver.

Ved inngangen til 2020 hadde leksikonet 800 fagansvarlege og fagmedarbeidarar. 75 prosent (597) arbeider ved vitenskaplege institusjonar - 61 prosent (488) ved medlemsorganisasjonane i SNL. På ikkje-akademiske område, som ein del geografi, kultur og idrett, har vi mange fagjournalistar eller andre med

solid arbeidserfaring frå feltet. I 2019 gjorde dei fagansvarlege fleire leksikonoppdateringar enn nokon gong tidlegare.

For dei fagansvarlege er SNL ein sentral kanal for å formidle grunnleggjande kunnskap innan fagfeltet kvar enkelt brenn for. Leksikonet gjer at dei kan nå store lesargrupper med fagstoff formulert på norsk.

For universiteta er SNL ein av dei største formidlingskanalane og eit utstillingsvindaue for kunnskapsproduksjonen som skjer ved institusjonane.

Dei siste tre åra har vi verva 600 nye formidlarar, samtidig som det kvart år også er ein del som må trekkje seg. I 2019 rekrutterte vi 105 nye fagansvarlege. I 2020 har vi som ambisjon å få oppdatert så og seie alt innhaldet som vart henta frå papirleksikonet i si tid. Det tyder at det må rekrutterast svært mange nye fagfolk til leksikonet.

800 av dei klokaste

hovuda i landet

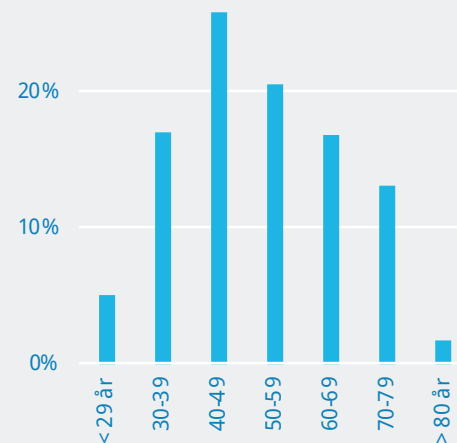
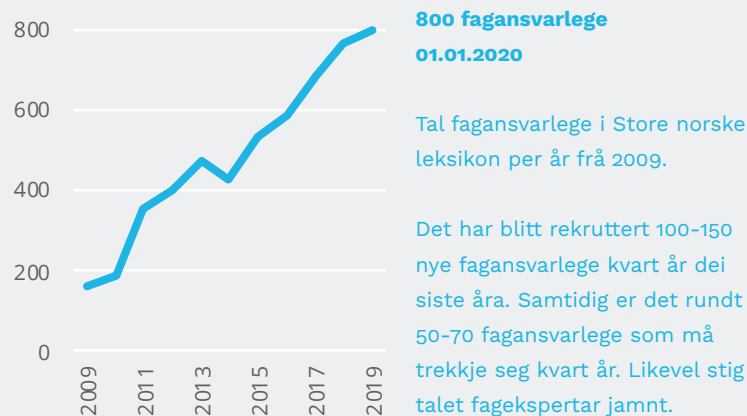
oppdaterer leksikonet.

Fleirtalet er forskarar.

*Frå heile landet,
for heile landet*

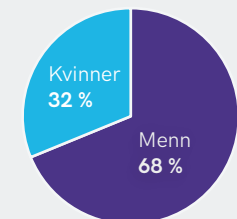
*No blir den norske kunnskaps-
historia skrive av sterke fagmiljø
frå alle landsdelar. Definisjons-
makta i Store norske leksikon
er spreidd til fagansvarlege
og fagmedarbeidarar frå alle
universiteta og andre kunnskaps-
miljø landet rundt.*

1. januar 2020 hadde leksikonet 800 fagansvarlege og fagmedarbeidarar.

32 prosent er kvinner; alt for få, men likevel mykje høgare enn i andre liknande prosjekt.

Snittalderen er 52 år, litt lågare for kvinnene. Den yngste er 21 år, den eldste er 88.

FOR EIN GJENGI!
Det var 800 fagansvarlege
i leksjonen 1. januar 2020.
105 var nye i 2019.

Kunnskapskilde for mediene

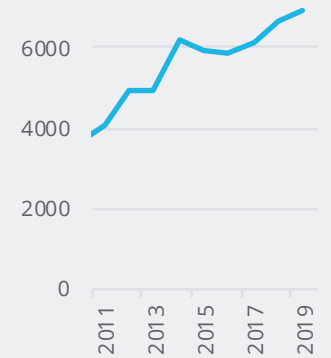
Store norske leksikon ble sitert i norske medier hver eneste dag i 2019, og flere ganger enn noen sinne tidligere. SNL er en viktig leverandør av bakgrunnsfakta til redaksjoner over hele landet som ønsker å gi leserne kontekst til løpende nyhetssaker - fra de store debattene og saker som dominerer det globale nyhetsbildet, til de små og nære lokalsakene.

For når nyheten kommer om at Donald Trump trekker USA fra INF-avtalen med Russland, er det viktig med fakta om hva avtalen innebærer. Når sultan Qaboos bin Said av Oman ligger for døden, uten å ha

utnevnt tronfølger, er det godt at SNL har gode artikler om både ham og landet han styrer. Når statsministeren åpner Norges tredje største oljefelt, har SNL artiklene som både beskriver Johan Sverdrup-feltets forhistorie og planlagte utvidelse, og kan sette feltet inn i en større kontekst av norsk oljehistorie. Når to Fortnite-spillere dukker opp som prisutdelere på Idrettsgallaen, kan Tønsbergs Blad lene seg på SNLs artikkel for å forklare hva dataspillet går ut på. Når flere fergeavganger mellom Halså og Kanestråum er innstilt på grunn av høyt tidevann, kan avisa Sør-Trøndelag ved hjelp av SNL forklare flo og fjære,

og hvorfor det oppstår. Og når en kvinne i Ryfylke finner en rar sopp og sender bilde til avisa Strandbuen, er det godt for journalisten å ha SNL i ryggen når hun forteller at dette nok er en stanksopp «som liknar ein fallos».

Medias bruk av SNL har vokst i flere år, og i 2019 ble leksikonet sitert 6889 ganger, litt opp fra året før og nær dobbelt så mye som i 2010. Vi ser også at trafikken fra de store norske mediene øker. Vi får særlig mange treff fra NRK (43 000), VG (20 000) og Dagbladet (17 000). I tillegg refererer mediene stadig oftere til kilder som «fagansvarlig i Store norske leksikon».

Antall siteringer i norske medier per år. I 2019 ble SNL sitert nesten 7000 ganger.

Tidevann, flo og fjære, er en regelmessig veksling i [vannstanden](#) som forekommer overalt langs kysten. Den laveste vannstanden kalles [fjære](#) eller [lavvann](#), den høyeste [flo](#) eller [høyvann](#), ifølge Store norske leksikon.

Store norske leksikon seier om stanksoppen at den veks i skogar eller parker og hagar i et breitt belte langs kysten nord til Trøndelag. Den vonde lukta til sopp og utsjånaden, som liknar ein fallos, har gjort den til gjenstand for overtru og historier.

fra Vigra blitt sett på som identisk med Rollo. Ifølge Store norske leksikon vil spørsmålet om hvem Rollo var aldri kunne bli definitivt besvart. Men blant så vel norske som franske og britiske historikere er det nå vanlig å mene at det er mest som taler for en norsk opprinnelse.

Ifølge Store Norske Leksikon, er det oftest yngre månefisk som kjem i norske farvatn. Sidan 1800 og fram til no har det vorte observert over 2.000 individ i norske farvatn. Det er venta at dei blir meir vanlege ettersom temperaturen i havet aukar.

Hva er Fortnite?

Fortnite er et dataspill som er særlig kjent for sin såkalte «bætte royale»-modus, hvor opptil hundre ulike spillere enkeltvis eller i lag spiller mot hverandre på et stort, åpent kart som stadig blir mindre. Spillet er et skytespill, og spillerne starter med svært lite utstyr. De må bruke de andre ved å finne våpen, rustninger og andre gjenstander som kan hjelpe dem i kampen. Man kan også bygge festningsverk ved hjelp av materialer man finner for å få et overtak. Den spilleren eller det laget som er det eneste gjenværende etter at resten er blitt eliminert, vinner spillet. Spillet, som er utviklet av Epic Games, ble lansert i 2017. Fortnite er gratis å spille, men tilbyr kjøp gjennom mikrotransaksjoner. I løpet av 2018 har Fortnite blitt et av verdens aller mest populære spill, med over 125 millioner spillere på verdensbasis. Kilde: SNL

Fraser oversatte nemlig flere låter til inuktitut, et språk som ifølge [Store norske leksikon](#) brukes av alle polarfolkene som snakker dialekter av henholdsvis [øst- og vest-inuittisk språk](#), og som tradisjonelt er blitt kalt inuitter.

I eit avisinnlegg nyleg spør styreleder i Stranda hamnevesen, Olav Bratland, kva og meiner med at verdsarvjordane vert slått i harkorn med alle andre fjorder. Slår ein opp i Store Norske Leksikon finn ein følgjande definisjonen på harkorn: «slå i harkorn brukes i dagleg tale om behandling av likt og ulikt på same måten».

Ifølge Store Norske Leksikon framstille et gassverk byggs ved å varme opp steinkull til rundt 1000 grader i «smale, oppvarmede retortor (destillasjonskolonner) av ildfast stein».

FAKTA

KS

Tidligere Kommunenes sentralforbund. Sammenlutning av alle landets kommuner, samt mer enn 500 kommunale, interkommunale og fylkeskommunale bedrifter. Har som mål å ivareta medlemmernes felles interesser. Medlemmene har fordelt på over 100 faggrupper. Forbundets viktigste organer er landstinget, landstyre, hovedstyret og fylkestyrene. Kilde: arno

FAKTA

Iran

Iran er et monarki plassert på Den arabiske halvøy. Landet grenser til De forente arabiske emirater i nordvest, Saudi-Arabia i vest og Jemen i sørvest. Oman har også en maritim grense til Iran på den andre siden av Omanbukta. Landet ble aldri formelt kolonisert, og etablerte sitt eget imperium, med kontroll blant annet over Zanzibar i Øst-Afrika. Iran er i hovedsak et arkenland med begrenset naturressurser, og heller ikke oljeforekomster er omfattende. **Iranlaget** for lovgivningen i landet er islamsk lov (sharia). Kilde: Store Norske Leksikon

Norsk navn: Islamske republikken Iran
Statsform: Republikke i Asia
Hovedstad: Teheran
Innbyggere: 79,1 millioner (2019)
Religion: Islam
Straffeloven: bygger på islamsk rett som kan innebære dødsstraff for en rekke forbrytelser.
Statsoverhode: Ayatollah Ali Khamenei
Statminister: Hassan Rouhani (president)
Høsten 1980: gikk Irak til krig mot Iran. En halv million soldater ble drept før det i 1988 kom til våpenhvile. Kilde: Store Norske Leksikon

FAKTA

Dvergmoskusdyr (Tragulidae)

Kalles også dverghjort. Dvergmoskusdyr er en pattedyrfamilie i ordenen **partede klovedyr**. Det finnes ti arter i familien og de er alle **drøvtyggere**. Arterne er småvokte, skye dyr. Kilde: Store Norske Leksikon

FAKTA

Holocaust

Nazistenes folkemord på jødene før og under andre verdenskrig. I perioden 1938-1945 ble mer enn seks millioner jøder drept. Jødene selv bruker ofte betegnelsen **shoah** eller **shoa**. Kilde: Store norske leksikon

Til tross for at landet ikke har deltatt i militære konflikter i regionen, men har gitt USA tilstøtelse til å bruke baser i landet til krigsføring i Afghanistan og Irak. Kilde: Store norske leksikon

KAMPEN OM FAKTA

Et stort sett kan man si at for hvert ledd i næringskjeden eller næringsnettet slages ca. 90 % av energien. Grovt regnet betyr dette at i 1 000 kg planteplankton vil kunne gå 100 kg rautie, som kan gi 10 kg krill, som kan gi 1 kg lodde, som igjen kan gi 0,1 kg torsk. (Store Norske Leksikon) Det er da selvsagt best ressurssøisg om vi mennesker spiser mat så langt ned i næringskjeden som mulig - da får flere mat, i dag sulter 1 milliard mennesker mens mange nordmenn sliter med overvekt!

SKYNE STRANDHEIM SÅ, ER KJENT SOM PERLEMORSKYER. DE ER SOM REGEL LINSEFORMEDE, OG OPPSTÅR I STRATOSFÆREN. IFØLGE STORE NORSE LEXIKON.

– Vaffelen er folkemat. Alle liker jo vaffer, sier forsker Eva Narten Høberg ved Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO). Hun forsker på mattradisjoner og har skrevet artikkelen om vaffer i Store norske leksikon.

Kroghs bok var et innlegg i samtidens moraldebatt og et kritisk oppgjør med den offentlige, politikkontrollerte prostitusjonen i Kristiania. Samme år malte Krogh det store bildet *Albertine i politilægens venteværelse*, der han illustrerte en scene fra romanen. Ifølge Store norske leksikon er forbudet mot *Albertine* aldri formelt opphevet. Likevel var det ingen myndigheter som grep inn da romanen ble gjenutgitt første gang i 1921.

Skylene Strandheim så, er kjent som perlemorskyer. De er som regel linseformede, og oppstår i stratosfæren. Ifølge Store norske leksikon.

FAKTA
FALSKE NYHETER
Falske nyheter er «framstillinger som ser ut som nyhetssaker, men der hensikten er å vilde. Fremstillingen benytter vanlige journalistiske virkemidler for å fange oppmerksomhet og skape tillit, og kan derfor være svært effektivt som virkemiddel i ulike typer påvirkningsarbeid. Falske nyheter skiller seg fra innholdsmarkedsføring og satire, som også benytter seg av journalistiske virkemidler uten å lage nyheter.» Kilde: Store norske leksikon

NYRESVIKT

- Nyresvikt er en tilstand der nyrenes funksjon er svekket eller opphørt.
- Nyresvikt kan oppstå ved en rekke sykdomstilstander. Man skiller mellom akutt og kronisk nyresvikt.
- Pasienter med langt fremskredet nyresvikt får sterk sykdomsfølelse med slapphet og kvalme på grunn av uremi. Da vil nyreerstatende behandling, som dialyse eller nyretransplantasjon, være nødvendig for å overleve.

KILDE: STORE NORSE LEXIKON

Leksikonet i skolen

Skoleelever og studenter er SNLs største bruker-gruppe, og redaksjonen får stadige tilbakemeldinger fra lærere om at de anbefaler elevene å bruke SNL som lekse- og oppgavehjelp. Redaksjonen har flere møtepunkter med lærere og elever. Facebook-gruppa «SNL Skole» har mange lærere som medlemmer. I tillegg er både redaksjonen og de fagansvarlige i kontakt med elever og lærere gjennom meldinger, kommentarer og endringsforslag i leksikonet.

I flere år har redaksjonen jobbet aktivt for å gjøre de viktigste artiklene lettere å lese og tilpasset det faglige nivået til elevene som trenger dem. Vi har jevnlig skolebesøk og fokusgrupper der vi diskuterer konkrete artikler og får tilbakemelding om hvordan de kan gjøres bedre og mer forståelige.

At dette arbeidet bærer frukter ble tydelig i undersøkelsene Opinion gjennomførte i 2019 og 2020: I aldersgruppen 15 til 18 år visste 99 prosent av de spurte at snl.no er det samme som Store norske leksikon, og 73 prosent i samme aldersgruppe bruker SNL én gang i uka eller oftere. I samme aldersgruppe var kjennskapen til Store norske leksikon faktisk større enn til Wikipedia, Google og NRK.no. 76 prosent av

15 skoleelever gjennomførte Operasjon Dagsverk hos Store norske leksikon i 2018. De ga tilbakemeldinger til tekster og la inn lenker og bilder i leksikonet.

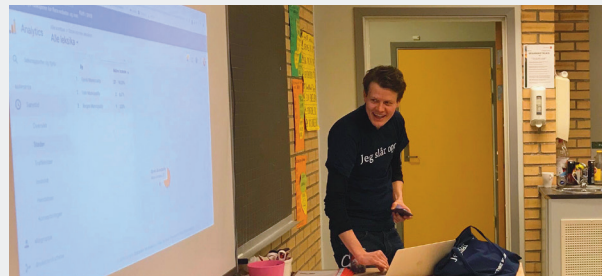
15-18-åringene stoler «i svært stor grad» på SNL, mens det tilsvarende tallet for norsk Wikipedia er 7 prosent.

SKOLEBESØK

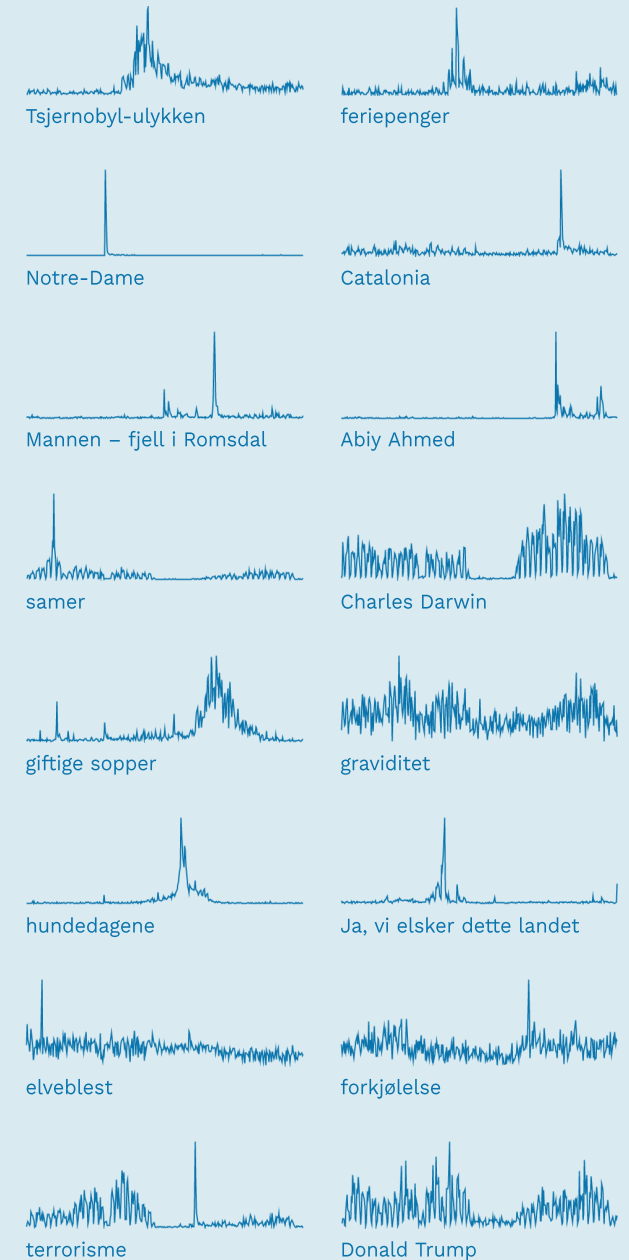
Et viktig møtepunkt mellom SNL og skolen er skolebesøk. I 2019 besøkte vi sju skoler og møtte mer enn 600 elever, blant annet Nordberg skole i Oslo, Sunnland skole i Trondheim og St. Paul videregående skole i Bergen. Elevene får lære om kildekritikk, og vi forteller om leksikonet. I tillegg henter vi inn nyttige tilbakemeldinger og kritikk, både om innhold og interaksjon.

SNL PÅ EKSAMEN I HELE NORGE

Fra 2016 har vi tilbudt en jukseikker versjon av SNL til eksamensbruk. I 2016 brukte 11 av 19 fylker løsningen. I de påfølgende årene har ordningen blitt mer kjent i skolen, og i 2018 og 2019 deltok alle landets fylker. For andre år på rad har elever ved videregående skoler over hele Norge hatt tilgang til SNL under eksamen. Dette er en milepæl for å sikre at elever som svarer på samme nasjonale eksamen og vurderes etter samme kriterier, har lik tilgang til hjelpemidler.

I løpet av 2018 og 2019 besøker SNL skoler over hele landet for å fortelle om leksikonet, få tilbakemeldinger om viktige artikler og utveksle erfaringer med lærere.

Artiklene leses ikke like mye hver dag, noe som er tydelig i grafene over lesertall for noen artikler i 2019. Artikkelen om Notre-Dame ble for eksempel nesten bare lest samme dag som kirken brant, mens graviditet leses hver dag, hele året.

Internasjonalt samarbeid

Store norske leksikon har etablert en modell for både eierskap, drift og produksjon som er unik i verdenssammenheng. Flere land ønsker å lære av den norske leksikonmodellen, og i 2019 arrangerte vi den største internasjonale leksikonkonferansen noensinne og tok viktige initiativ til videre internasjonalt samarbeid.

EN UNIK HISTORIE

Suksesshistorien om SNL er ganske unik i verdenssammenheng. Overgangen fra en tid da salg av papirleksikon var en lukrativ inntektskilde, til dagens digitale virkelighet, har vært vanskelig for både store og små nasjonale leksikoninstitusjoner rundt om i Europa. Marginene nå er få og små, og konkurransen fra globale storaktører er tøff for mange. Lenge har oppfatningen vært at nasjonalleksika er noe som tilhører fortiden og at det ikke er behov for slike arbeidsinten-

sive nettsteder i en tid da all mulig informasjon allerede finnes i rikt monn på internett.

Men etter at en kraftig bølge av falske fakta, propaganda og feilinformasjon har skylt innover de fleste land de siste årene, og særlig etter Russlands annektering av Krim i 2014, har det gått opp for stadig flere at kvalitetssikret informasjon fra nettleksika kan spille en viktig rolle i å holde samfunnet opplyst og styrke «det kognitive immunforsvaret» vårt.

PÅ EUS AGENDA

I 2018 ga Europaparlamentets utredningstjeneste (EPRS) ut rapporten *Europe's online encyclopaedias: Equal access to knowledge of general interest?* Den konkluderer med at det står dårlig til med europeeres tilgang til kvalitetssikrede oppslagsverk på eget språk (se kart). Men Norge og Store norske leksikon blir

trukket fram som et viktig unntak. Rapporten skapte viktige ringvirkninger, ikke bare for SNL, men også for samarbeid mellom nasjonale leksika på tvers av landegrensene. SNL har fått et særlig tett forhold til våre søsterorganisasjoner i Danmark, Kroatia og Latvia, og deltok da sistnevnte lanserte sitt første nettleksikon i et kulturhus nær grensen til Russland i desember 2018.

«VERDENS LEDENDE LEKSIKON»

Med utgangspunkt i EU-rapporten arrangerte SNL en konferanse i Brussel i oktober 2019, der målet var å utveksle erfaringer og diskutere muligheter for samarbeid. Konferansen ble arrangert med støtte fra den norske EU-delegasjonen og EU-parlamentets utredningstjeneste. 17 leksikonorganisasjoner fra 16 land i Europa og Nord-Amerika deltok i det som ble den største samlingen av slike institusjoner noensinne.

I 2019 arrangerte SNL den første *European Encyclopedia Conference*. 17 leksika fra 16 land i Europa og Nord-Amerika deltok på konferansen. For mange av deltakerne var dette første gang de møtte andre leksikonredaktører. SNL er leksikonet med høyest oppslutning i egen befolkning, og mange var interessert i erfaringene vi har gjort de siste årene.

I 2018 ga Europaparlamentet ut rapporten *Europe's online encyclopaedias: Equal access to knowledge of general interest in a post-truth era?* Den oppsummerer europeeres tilgang til kvalitetssikrede oppslagsverk på eget språk. Store norske leksikon ble trukket fram som et av få leksika i Europa som har lyktes med overgangen fra papir til internett, og vi ble invitert til EU-parlamentet i Brussel for å dele erfaringene våre. Foto: EU-parlamentet.

I tillegg til å utveksle erfaringer og tips ble det lagt et grunnlag for å danne en samarbeidsorganisasjon. Men viktigst av alt var det å møte kollegaer og få inspirasjon og motivasjon til å se fremover i en digital leksikonvirkelighet preget av mange utfordringer og få ressurser. Arbeidet som har blitt lagt ned i Norge med å løfte SNL fikk mye ros, og det toppet seg da sjefredaktøren for ærverdige *Encyclopedia Britannica* omtalte SNL som «verdens ledende leksikon».

Vi har sterk tro på at europeisk samarbeid både vil styrke SNL og bidra til å eksportere en modell som norsk akademia og andre kan være stolte av.

SNL SOM TEKNOLOGIEKSPORTØR

SNL har utviklet vår egen teknologi, og publiseringssystemet vårt er spesiallaget for fagredigerte leksika. Nå blir denne teknologien tatt i bruk av andre.

I 2019 ble det store danske topografiske oppslagsverket *Trap Danmark* publisert på nett i SNLs publiseringssystem. I 2020 relanseres *Den Store Danske*, også med SNL-teknologi.

TILGANG TIL KVALITETSSIKREDE OPPSLAGSVERK

Mange europeere har ikke tilgang til kvalitetssikrede oppslagsverk på eget språk. I noen land (f.eks. Finland, Island og Portugal) har det aldri eksistert nettbaserte kvalitetssikrede oppslagsverk, i andre land (f.eks. Sverige, Tyskland og delvis Frankrike) har leksikonene betalingsmurer, og i andre land har ikke leksikonene klart den digitale overgangen og gått konkurs (f.eks. Spania og Estland). Tilgang til kvalitetssikrede kunnskapskilder er et viktig grunnlag for demokratiske og åpne samfunn.

- Fri tilgang
- Delvis betalingsmur (Britannica)
- Betalingsmur
- Nedlagt / nær nedlegging

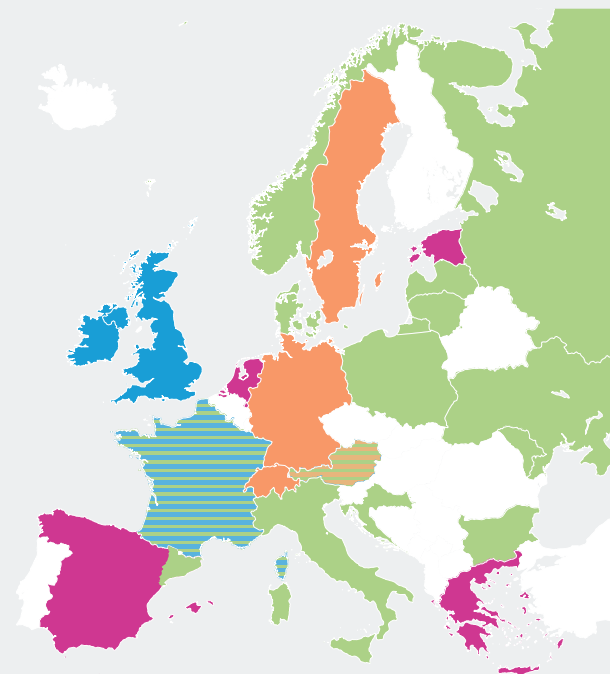

Publiseringssystemet vårt videreutvikles nå i fellesskap med danskene, og samtidig gjør vi det mulig for enda flere organisasjoner å ta det i bruk. Det betyr at flere organisasjoner deler kostnadene, samtidig som den norske leksikonmodellen blir tatt i bruk i flere land. Slik bidrar vi til at kvalitetssikret kunnskap blir lett tilgjengelig på nett for enda flere europeere.

«DEN NORSKE MODEL» I DANMARK

Ikke bare SNLs teknologi, men også SNLs organisasjonsmodell har nå blitt eksportert til utlandet. I august 2017 la danske Gyldendal ned driften av *Den Store Danske Encyklopædi*. Siden fulgte en debatt veldig lik den Norge hadde rundt Store norske leksikon i 2010: Er det statens, akademias eller andres ansvar å opprettholde et nasjonalt, kvalitetssikret nettleksikon?

I desember 2018 besluttet den danske regjeringen å gi statstilskudd til etableringen av en ny redaksjon for *Den Store Danske*, i stor grad basert på det som i Danmark nå kalles «den norske modell». Vi mener dette er en modell som står støtt i god nordisk tradisjon for

fellesskapsløsninger, og vi gleder oss til å samarbeide med vår søsterorganisasjon sør for Skagerrak!

Foreningen Lex.dk ble etablert i 2019, med de danske universitetene og andre kunnskapsorganisasjoner som eiere. I 2020 vil *Den Store Danske* og en lang rekke andre leksika bli relansert på den nye plattformen lex.dk. Denne plattformen drives av SNL, finansiert med danske midler. Samarbeidet gir ikke bare økonomiske fordeler for SNL, men åpner også for redaksjonelt og organisatorisk samarbeid.

I 2019 ble det danske topografiske oppslagsverket *Trap* lansert på nett med SNL-teknologi. *Trap* er den mest omfattende topografiske beskrivelse som er laget om noe land i verden, og vil bestå av mer enn 50 000 artikler.

En ny rolle for Store norske leksikon: Teknologiekspert. I 2020 blir *Den Store Danske* og 14 andre danske leksika relansert med SNL-teknologi. Samarbeidet gir ikke bare økonomiske fordeler for SNL, men åpner også for redaksjonelt og organisatorisk samarbeid.

Store norske leksikons historie

NASJONAL BØLGE FRA 1905

Det begynte med *Illustreret norsk konversationsleksikon*, utgitt fra 1907 til 1913. En ung nasjon trengte et eget oppslagsverk som viste verden sett med norske øyne. Suksessen dannet grunnlaget for nye utgaver under navnet *Aschehous Konversationsleksikon*.

Hovedkonkurrenten ble *Gyldendals konversationsleksikon* med en folkelig profil, lavere pris og mer praktisk stoff. Andre leksikon som *Kringla Heimsins*, *Nyco ettbindsleksikon* og *Norsk familiebok* vitner om tøff konkurranse. De motkulturelle *Arbeidernes Leksikon* og *Norsk allkunnebok* viser at sjangeren også ble en arena for kunnskapskamp og språkkamp.

LEKSIKONGULLALDER FRA 1978

Leksikon var god butikk, og det sies at Norge er landet med flest leksikonsett per innbygger. Men å lage leksikon er kostbart.

I 1975 slo Aschehoug og Gyldendal sine leksikon- og ordbokavdelinger sammen i det nyopprettede Kunnskapsforlaget. Driften ble mer lønnsom i konkurranse med leksikon fra Cappelen, Tiden, Damm og Pax. Første utgave av *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon* kom ut i 1978-1981, og de neste tjue årene ble en gullalder for leksikonet.

SNL.NO FRA 2000

Da Store norske leksikon kom på nett i 2000 ble digitale abonnementer solgt parallelt med papirutgivelser: snl.no var en av de første norske nett-tjenestene med betalingsmur. Men i møte med Wikipedias gratis og brukergenererte innhold var det ikke lett å selge kunnskap, verken digitalt eller

på papir. I 2009 ble snl.no relansert som et gratis og reklamefinansiert leksikon hvor redaksjonell kontroll og signerte artikler ble kombinert med brukermedvirkning. Heller ikke dette viste seg å gi et økonomisk grunnlag for videre drift, og i 2010 annonserte Kunnskapsforlaget at de ville avvikle hele leksikonet.

EID OG OPPDATERT AV AKADEMIA

Mange hadde likevel troen på nasjonalleksikonet. Finansiert av Stiftelsen Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB ble det etablert en ny organisasjon og redaksjon i 2011 som ga leksikonet fart og tillit på nett. Våren 2014 ble det etablert en statlig støtteordning for nettleksikon, og høsten 2014 tok universitetene kollektivt ansvar for leksikonet gjennom Foreningen Store norske leksikon.

I 2020 - etter 113 år med kunnskapsdugnad og med en modell som kombinerer åpenhet og medvirkning, fart og faglighet - står Store norske leksikon i en særstilling blant leksika i Europa.

I 2010 gav Kunnskapsforlaget opp å drive Store norske leksikon videre, og i 2011 fikk leksikonet en ny, ung og energisk redaksjon. *Faksimile fra Aftenposten, mars 2012.*

Milepæler i den norske leksikonhistorien

- **2019** Rekordår. 17,8 millioner unike brukere. 93 millioner leste artikler. 800 fagansvarlige. 43 400 artikler oppdatert.
- **2015** Første hele driftsår for foreningen *Store norske leksikon*, med universitetene og flere andre ideelle organisasjoner som medlemmer.
- **2014** Stortinget etablerer tilskuddsordning for nettleksika.
- **2011** Ny redaksjon og organisasjon. snl.no blir reklamefritt og avkommersialisert.
- **2010** Kunnskapsforlaget gir opp å drive leksikonet. Fritt Ord og Sparebankstiftelsen DNB tar over.
- **2009** snl.no blir en gratis, reklamefinansiert tjeneste.
- **2005-2007** Siste utgave av papirleksikonet *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon*.
- **2000** snl.no lanseres, med betalingsmur.
- **1978** Første utgave av *Aschehoug og Gyldendals Store norske leksikon*
- **1975** Aschehoug og Gyldendal slår sammen leksikonvirksomhetene sine og etablerer Kunnskapsforlaget.
- **1933** *Gyldendals konversationsleksikon*, første utgave.
- **1907-1913** *Illustreret Norsk Konversationsleksikon*, første utgave av *Aschehous konversationsleksikon*.
- **1905:** Aschehoug starter arbeidet med Norges nye nasjonalleksikon.

Utfordringer

HOLDE LENGRE PÅ LESERNE

Store norske leksikons lesertall har økt gjennom flere år. Men det er en stor utfordring å få folk til å lese mer når de er innom snl.no. De fleste leser bare én eller to artikler ved hvert besøk. Etter en gledelig oppgang på fem prosent i 2018, gikk gjennomsnittlig lesetid ned igjen to prosent i 2019.

I det nye designet er det gjort flere grep som møter nettopp denne utfordringen. Særlig viktig er funksjonen som løfter fram de mest relevante av leksikonets beste artikler under hvert oppslag.

ØKE KJENNSKAPEN BLANT ELDRE

Kjennskapen til Store norske leksikon som et digitalt oppslagsverk er altfor lav blant dem over 40 år.

Opinion-undersøkelsen fra januar 2019 viser at 95 prosent av dem mellom 15 og 18 år kjente til snl.no, og kjennskapen er høy også blant 19-29-åringene (86 prosent) og 30-39-åringene (57 prosent). For aldersgruppen 50-59 (42 prosent) og dem over 60 år (37 prosent) er kjennskapen mye lavere.

Dette er et kjempespråk, og det må tettes: Det er viktig at hele befolkningen har lik tilgang til og kjenner til kilder for kvalitetssikret kunnskap. I tillegg er SNLs posisjon som stort sett offentlig finansiert kunnskapskilde avhengig av oppslutning i alle samfunnslag og aldre.

ØKE KJENNSKAPEN TIL MODELLEN

En annen utfordring er at flere viktige prinsipper i SNLs modell er for dårlig kjent blant leserne, blant annet det at SNL kombinerer fagfolks ekspertkunnskap med bidrag fra folk flest. Bare sju prosent av dem som kjenner til snl.no, vet at alle kan bidra med innhold.

Også universitetene og de andre medlems-

institusjonenes eierskap i SNL er for dårlig kjent - ikke minst blant medlemsinstitusjonenes egne ansatte og studenter.

HOLDE TEMPOET OPPE

Å holde SNLs omfattende innhold oppdatert krever tid og ressurser. De siste tre årene har vi fått på plass flere nyttige verktøy for å bedre arbeids- og informasjonsflyten. Resultatene av dette er gode: Antall artikkeloppdateringer per år er mer doblet på tre år.

Det er likevel grenser for hvor mye som kan effektiviseres. De fleste redaktørene i Store norske leksikon har ansvar for mellom 10 000 og 20 000 artikler hver og koordinerer sammen 800 fagansvarlige og fagmedarbeidere. I tillegg har de fleste i redaksjonen oppgaver innen ledelse, økonomi, administrasjon, utvikling og kommunikasjon i tillegg til redaktøransvaret.

Flere fagansvarlige trengs for å dekke alle kategoriene i leksikonet, men dette krever både mer oppfølging fra redaksjonen og fører til større honorarutgifter, og antallet fagansvarlige vokser raskere enn redaksjonen utvides.

BILDER OG KART

Til slutt er det en utfordring å gjøre leksikonet til en relevant kunnskapskilde på flere måter enn bare gjennom tekst. I 2019 ble antall bilder i leksikonet doblet, fra 48 000 bilder ved inngangen til året til 95 000 ved utgangen av året. Det er likevel ikke på langt nær nok, og vi må gjøre grep for å øke antall bilder i langt høyere tempo. Vi ønsker oss mange flere gode bilder og kart!

The screenshot shows the homepage of the Store norske leksikon website. At the top, there is a search bar with the text 'Søk i Store norske leksikon' and a magnifying glass icon. Below the search bar is a large banner image of a coastal building. The main content area features a featured article titled 'skismøring' with a sub-headline 'Skismøring er ulike stoff som smøres under ski for at de skal gli lett fremover, kombinert med fettesmøring for å hindre glipp i frasparket.' Below this are several category-based article lists: 'Mest lest i går', 'Uvanlig mye lest', 'Sørgelig lite lest', 'Natur og teknologi', 'Samfunn og historie', 'Kunst og kultur', 'Norsk biografisk leksikon', 'Store medisinske leksikon', and 'Norsk kunstnerleksikon'. At the bottom, there is a 'Sist oppdatert' section and an 'Om Store norske leksikon' section. The footer contains logos of various partner institutions like Universitetet i Oslo, NTNU, Universitetet i Bergen, etc.

I 2019 fikk SNL nytt design. Forsidene har blitt utvidet med mer innhold og tips om aktuelle og gode artikler. Artikkelen har fått ny utforming som gjør dem bedre å lese, og det ligger lesetips under alle artiklene for å inspirere leserne til å lese litt mer når de er innom leksikonet. Det nye designet er en del av årsaken til den kraftige veksten i lesertall i 2019.

Organisasjonen

Foreininga Store norske leksikon hadde fyrste heile driftsår i 2015, og leksikonet fekk då igjen ein solid grunnmur.

Medlemene er universiteta og andre kunnskapsinstitusjonar. Foreininga Store norske leksikon skal bidra til at medlemenes kompetanse i heile det norske kunnskapsuniverset blir synleg og tilgjengeleg i ei brei demokratisk offentlighet. Leksikonet er ein kunnskapsdugnad, difor er foreiningsforma godt eigna: Ei sjølvveigande samanslutning som skal fremje eit felles føremål.

Vi ynskjer å femne om alle dei sentrale norske kunnskapsmiljøa. Dei siste åra har Universitetet i Sørøst-Noreg, OsloMet, Noregs Musikkhøgskole og Det Norske Akademi for Språk og Litteratur meld seg inn i foreininga, og vi håpar at fleire akademiske institusjonar vil bli med på kunnskapsdugnaden framover.

STYRET

Leksikonet blir leia av eit styre som er vald av årsmøtet i foreininga. Knut Olav Åmås, direktør i Fritt Ord, har vore styreleiar sidan 2016.

Fleire styremedlemer er sentralt plasserte ved ulike universitet: Prorektor Margareth Hagen (UiB), seniorrådgjevar Christian Fossen (NTNU) og professor Anne Spurkland (UiO) er tilsatt ved universiteta. I tillegg sit Torgeir Waterhouse og professor Nils Christian Stenseth (DNVA) i styret. Tilsettrepresentant er Mari Paus.

REDAKSJONEN

Erik Bolstad har vore sjefredaktør og dagleg leiar for foreininga frå 2016.

Som fylgje av den auka ambisjonen som vart vedteke av årsmøtet i 2017 og inntektene fra sal av programvare til Danmark, har redaksjonen blitt utvida med to årsverk i 2019. Vi har fått to nye legar, Synøve Kamøy og Line Marie Berteussen; og ein astrofysikar, Jostein Riiser Kristiansen.

Redaktørene har variert fagleg bakgrunn frå mellom anna journalistikk, matematikk, fysikk, teknologi, sosiologi, leining, musikkvitenskap, historie, medisin og litteratur.

Snittalderen i redaksjonen var 37 år i 2019, det var sju kvinner og sju menn. I januar 2020 var det 14 tilsette i redaksjonen, fordelt på 12 årsverk.

I 2019 flytta SNL til nye kontorlokale i Grensen 3 i Oslo. Dei nye lokala er større og betre, og ikkje minst er det enklare for fagansvarlege og andre å kome på besøk i sentrum enn til det gamle kontoret på Torshov. Akademiordboken AS, som gjev ut naob.no, leiger kontorplassar hos oss.

ØKONOMI

Inntekter i 2019 var på 24,0 millionar kroner: 58 prosent medlemskontingentar, 23 prosent statstilskot, 15 prosent sal av utviklingstenester.

Utgiftene var 23,8 millionar kroner: 58 prosent til innhald, 33 prosent utviklingskostnader, 9 prosent driftskostnader (lokale, adm., m.m.). Overskotet vart 219 000 kr.

Knut Olav Åmås
STYRELEIAR
FRITT ORD

Margareth Hagen
STYREMEDLEM
UIB

Nils Chr. Stenseth
STYREMEDLEM
DNVA

Christian Fossen
STYREMEDLEM
NTNU

Anne Spurkland
STYREMEDLEM
UIO

Torgeir Waterhouse
STYREMEDLEM

Hanne Karde
STYREMEDLEM
UIT

Erik Bolstad
SJEFREDAKTØR
DAGLEG LEIAR

Gunn Hild Lem
REDAKSJONSSJEF

Guro Djupvik
REDAKTØR
ORG.RÅDGJEVAR

Anne Eilertsen
REDAKTØR

Stig Arild Pettersen
REDAKTØR
KOMMUNIKASJON

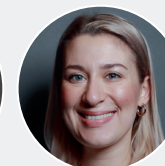
Mari Paus
REDAKTØR
STYREMEDLEM

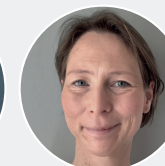
Ida Scott
REDAKTØR

Halvard Hiis
REDAKTØR
LEGE

Synøve Kamøy
REDAKTØR
LEGE

Line Marie Berteussen
REDAKTØR
LEGE

Ola Nordal
REDAKTØR

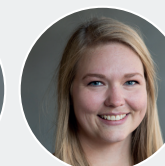
Jostein Riiser Kristiansen
REDAKTØR

Kjell-Olav Hovde
REDAKTØR

Andreas Tjernshaugen
REDAKTØR

Marit M. Simonsen
REDAKTØR

Store norske leksikon i tal

180 632

artiklar

per 1. januar 2020

2 900 655

lesarar i månaden

i januar 2020

356 653

lesne artiklar per dag

På kvardagar vart det i snitt lese over 350 000 artiklar per dag i 2019.

51 502

biografiar

per 1. januar 2020

94 182

bilete

per 1. januar 2020

4 086

forfattarar

per 1. januar 2020

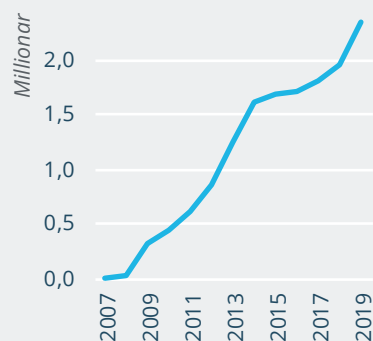
800

fagansvarlege

per 1. januar 2020

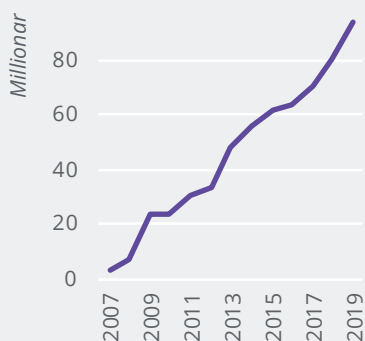
UNIKE BRUKARAR I MÅNADEN

I 2019 var det i snitt 2,34 millionar unike brukarar i månaden. Det var totalt 17,8 mill. unike brukarar i året.

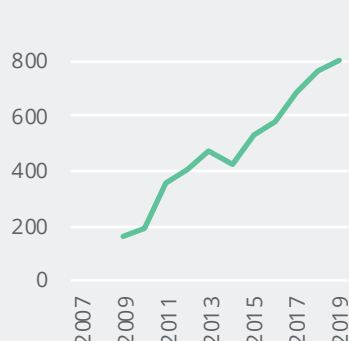
LESNE ARTIKLAR

I 2019 vart artiklane i Store norske leksikon lesne til saman 93,4 millionar gonger, 17 prosent auke frå året før.

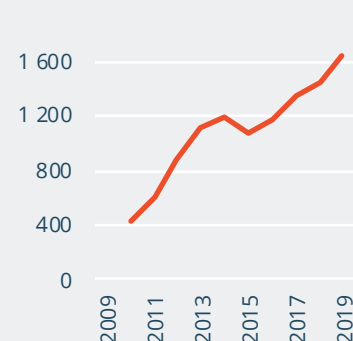
FAGANSVARLEGE

Ved inngangen til 2020 var det 800 fagansvarlege i Store norske leksikon. I 2019 vart det rekruttert 105 nye.

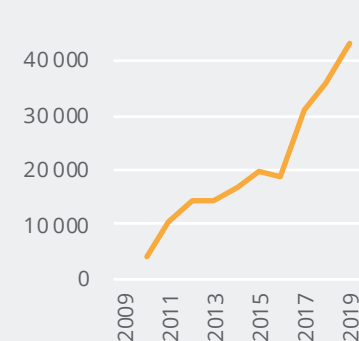
AKTIVE BIDRAGSYTARAR

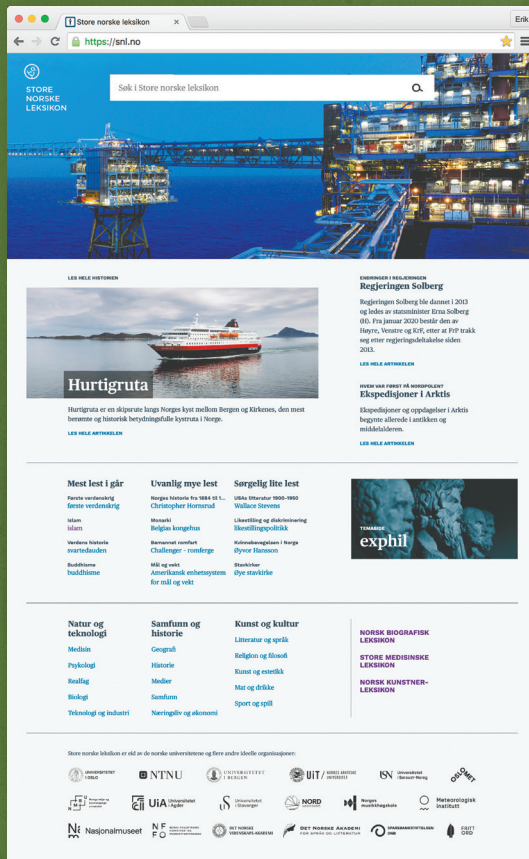
I 2019 var det 1 650 aktive bidragsytarar i leksikonet, over 70 prosent var frivilljuge.

OPPDATERTE ARTIKLAR

I 2019 vart det oppdatert 43 401 artiklar, 21 prosent auke frå 2018 og meir enn dobling frå 2016.

STORE NORSE LEKSIKON har på få år blitt ein av dei mest brukte norske nettstadene, med fleire lesarar enn dei fleste norske avisene. Leksikonet er Noregs største nettstad for forskingsformidling.

Fagansvarlege skriv innhaldet i Store norske leksikon. Ein fagansvarleg er ein handplukka fagperson som forvaltar ein liten del av leksikonet, dei fleste er forskarar ved universiteta.

Leksikonet har opp mot 2,9 millionar unike brukarar i månaden, og i snitt blir det lese over 350 000 artikkelar på kvardagar.

Leksikonet blir gjeve ut av foreininga Store norske leksikon. Medlemene i foreininga er alle dei norske universiteta, høgskular og andre ideelle organisasjonar.